

บทที่ 3

สถาบันอศุฟพะฮฺในสมัยของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ

3.1 ความหมายและความสำคัญของอศุฟพะฮฺ

3.1.1 ความหมายของอศุฟพะฮฺ และชาวอศุฟพะฮฺ

3.1.1.1 ความหมายเชิงภาษา

อศุฟพะฮฺ หมายถึง อาคาร หรือ ที่ร่มเงา (Ibn Manzur ม.ป.ป. :9/194)

อศุฟพะฮฺ หมายถึง อศุคฺละฮฺ (الظل) ซึ่งหมายถึง ร่มเงา หรือเป็นสถานที่ที่กว้าง และมีชายคาที่สูงพอสมควร และสถานที่ร่มเงาภายในมัสญิดมะดีนะฮฺ เป็นสถานที่พักของบรรดามุฮาญิรีน ซึ่งท่านนบี ﷺ จะคอยดูแลพวกเขา และเรียกพวกเขาว่า (أصحاب الصفه) หมายถึง ชาวอศุฟพะฮฺ (Ibn Manzur ม.ป.ป.:9/194)

3.1.1.2 ความหมายเชิงวิชาการ

ความหมายเชิงวิชาการของ อศุฟพะฮฺ (al-Samhūdiy 2001:453)

al-Qadiy ‘Eiad ได้ให้ความหมายของอศุฟพะฮฺว่า “ อศุฟพะฮฺ คือชายคาที่อยู่ทางด้านหลังของมัสญิดเราะสุลุลลอฮฺ เป็นที่พักสำหรับคนยากไร้ ซึ่งพวกเขาได้ถูกเรียกว่า ชาวอศุฟพะฮฺ Ahl al-Suffah” (al-Qadiy ‘Eiad ม.ป.ป. :2/55)

Ibn Taimiyah (1995) ได้กล่าวถึงอศุฟพะฮฺว่า “ อศุฟพะฮฺ อยู่ทางด้านหลังของมัสญิดนบี ﷺ อยู่ทางทิศเหนือของมัสญิด ณ นครมะดีนะฮฺ”

Ibn Hajar ได้ให้ความหมายของอัศศุฟพะฮุว่า “ อัศศุฟพะฮุ เป็นสถานที่ที่อยู่ทางด้านหลังของมัสญิดนบี ﷺ เป็นที่ร่ม ซึ่งถูกจัดเตรียมไว้สำหรับเป็นที่พักพิงของคนแปลกหน้า ไม่มีที่พักอาศัย และไม่มีกรอบครีวญาติเมตร” (Ibn Hajar 1379: 3388)

Hāfiz al-Dhahabiy ได้ให้ความหมายว่า “กิบลัตก่อนที่จะมีการเปลี่ยนทิศทาง จะอยู่ทางทิศเหนือของมัสญิด ซึ่งภายหลังจากที่ได้เปลี่ยนทิศทางกิบลัต ก็ยังคงไว้ซึ่งกิบลัตหลังเก่าอยู่ทางทิศใต้(ของมัสญิด) เป็นสถานที่อาศัยของชาวอัศศุฟพะฮุ”

3.1.1.3 ความหมายของชาวอัศศุฟพะฮุ

ชาวอัศศุฟพะฮุ คือบรรดาผู้ยากไร้จากบรรดามุฮาญิรีน พวกเขาได้มาพักพิง ณ สถานที่ร่มเงาของมัสญิดนบี เป็นแขกของอิสลาม ซึ่งพวกเขาได้ค้างคืน ณ ร่มเงาของมัสญิดนบี ﷺ

สำหรับชื่อเรียก (الصفة) อัศศุฟพะฮุ หรือชาวอัศศุฟพะฮุ (أهل الصفة) นั้น เป็นชื่อที่ท่านนบี ﷺ เป็นผู้ตั้งให้แก่พวกเขาตั้งรายงานของท่าน Usman Ibn al-Yamān ได้กล่าวว่า “ภายหลังจากเพิ่มจำนวนของชาวมุฮาญิรีนที่ได้อพยพมายังมะดีนะฮุ พวกเขาไม่มีบ้านพักหรือที่พักอาศัย ท่านนบี ﷺ จึงได้จัดให้พวกเขาพักที่มัสญิด ท่านนบี ﷺ ได้ตั้งชื่อพวกเขาว่า ชาวอัศศุฟพะฮุ ซึ่งท่านนบี ﷺ จะเข้าร่วมกิจกรรมกับพวกเขา และจะคอยให้กำลังใจแก่พวกเขา (al-Samhūdīy 2001:454)

3.1.2 ความสำคัญของอัศศุฟพะฮุ

สถาบันอัศศุฟพะฮุ ถือว่าเป็นสถาบันทางการศึกษาที่สำคัญสถาบันหนึ่งในประวัติศาสตร์การศึกษาอิสลาม ซึ่งในสถาบันแห่งนี้ ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้ถูกกำชับให้อวดทนอยู่กับพวกเขา ดูแลเอาใจใส่และอบรมพวกเขาในเรื่องของศาสนา ดังที่อัลลอฮุ ﷻ ตรัสไว้ว่า

﴿وَأَصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ وَلَا تَعْدُ عَيْنَاكَ عَنْهُمْ تُرِيدُ زِينَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلَا تُطِعْ مَنْ أَغْفَلْنَا قَلْبَهُ عَنْ ذِكْرِنَا وَاتَّبَعَ هَوَاهُ وَكَانَ أَمْرُهُ فُرُطًا﴾

(الكهف: 28)

ความว่า “และจงอดทนต่อตัวของเจ้า ร่วมกับบรรดาผู้วิงวอนต่อ
พระผู้เป็นเจ้าของพวกเขา ทั้งยามเช้าและยามเย็น โดยปรารถนา
ความโปรดปรานของพระองค์ และอย่าให้สายตาของเจ้าหันเห
ออกจากพวกเขา ขณะที่เจ้าประสงค์ความสวยงามแห่งชีวิตของ
โลกนี้ และเจ้าอย่าเชื่อฟังผู้ที่เราทำให้หัวใจของเขาละลายจากการ
รำลึกถึงเรา และปฏิบัติตามอารมณ์ต่ำของเขา และกิจการของเขา
พินาศสูญหาย”

(อัลกะฮ์ฟี : 28)

3.1.2.1. การให้การดูแลของท่านนบี ﷺ ต่อชาวอัศศุฟฟะฮฺ

ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้ให้ความสำคัญกับชาว อัศศุฟฟะฮฺเป็นอย่างมาก บางครั้ง
ท่านจะไปเยี่ยม ถามทุกข์สุขของพวกเขา เพื่อที่จะทราบว่ามีใครบ้างที่เจ็บไข้ได้ป่วยในหมู่พวกเขา
เมื่อมีอะไรที่ท่านจะช่วยได้ท่านก็จะช่วยด้วยความบริสุทธิ์ใจ ดังหะดีษที่ท่านอบีสะอีดได้รายงานมาว่า

((جلست في عصابة من ضعفاء المهاجرين وإن بعضهم
ليستتر ببعض من العري وقارئ يقرأ علينا إذ جاء رسول الله صلى
الله عليه وسلم فقام علينا فلما قام رسول الله صلى الله عليه وسلم
سكت القارئ فسلم ثم قال ما كنتم تصنعون قلنا يا رسول الله إنه
كان قارئ لنا يقرأ علينا فكنا نستمع إلى كتاب الله قال فقال
رسول الله صلى الله عليه وسلم الحمد لله الذي جعل من أمي من
أمرت أن أصبر نفسي معهم قال فجلس رسول الله صلى الله عليه
وسلم وسطنا ليعدل بنفسه فينا ثم قال بيده هكذا فتحلقوا وبرزت
وجوههم له قال فما رأيت رسول الله صلى الله عليه وسلم عرف
منهم أحدا غيري فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم أبشروا يا
معشر صعاليك المهاجرين بالنور التام يوم القيامة تدخلون الجنة
قبل أغنياء الناس بنصف يوم وذاك خمس مائة سنة))

(رواه أبو داود 2000 : 3668)

ความว่า “จากอบิสะอิด อัลคุรียี ได้กล่าวว่า ฉันได้นั่งพร้อมกับผู้
 ยากไร้จากมุฮาญิรีน ซึ่งบางคนในหมู่พวกเขาได้ซ่อนบังตัวเอง
 ข้างหลังของหมู่คณะอันเนื่องมาจากเอาระยะสุที่ไม่ได้ปกปิด และ
 มีคนหนึ่งได้อ่าน(อัลกุรอาน)ให้กับพวกเรา(ฟัง) ทันใดนั้นท่านน
 บียีก็ได้เดินมาและยืนอยู่ต่อหน้าพวกเรา เมื่อ(พวกเรา)เห็นท่านนบียี
 ยืน คนที่อ่านก็หยุดอ่าน ท่านนบียีก็กล่าวสลาม และถามว่า “พวก
 เจ้าทำอะไรกันอยู่หรือ” พวกเราตอบว่า โอ้ท่านเราะฮูลของอัลลอ
 ฮ์ แท้จริงมีผู้อ่านอัลกุรอานในบรรดาพวกเรา และพวกเราได้
 สดับฟังถึงคัมภีร์ของอัลลอฮ์ (ท่านอบิสะอิดบอกว่า) ท่านนบียีได้
 มีวจนะว่า “ ทุกมวลการสรรเสริญเป็นสิทธิ์ของอัลลอฮ์ ที่ได้
 กำหนดในบรรดาอุมัตของฉันให้ฉันนั้นได้อดทนอยู่กับพวกเขา
 (ท่านอบิสะอิด)กล่าวว่า ท่านนบียีได้นั่งลงตรงกลุ่มของพวกเรา
 เพื่อให้อยู่เสมอกับพวกเรา และได้กล่าวพร้อมใช้มือเป็นท่าทาง
 ประกอบว่า แบบนี้แหละพวกท่านจงทำหะละเกาะฮ์กัน และใน
 ขณะนั้น ใบหน้าของพวกเขาทุกคนก็เป็นທີ່ประจักษ์แก่ท่านเราะ
 ฮูล ท่านอบุสะอิดกล่าวต่อไปว่า “ฉันไม่เห็นเลยว่าท่านเราะฮูล
 จะรู้จักใครสักคนจากหมู่พวกเขา นอกจากฉันเท่านั้น และท่าน
 เราะฮูล ได้มีวจนะว่า “ขอแจ้งข่าวดีแก่บรรดาผู้ยากไร้จากมุฮาญิ
 รีนทุกคน ว่าด้วยแสงรัศมีอันเต็มเปี่ยมในวันกียามะฮ์ พวกเจ้าจะ
 เข้าสวรรค์ก่อนบรรดาผู้คนที่ร่ำรวย ด้วยเวลาครึ่งวัน และนั่นก็
 คือ ห้าร้อยปี(ของเวลาโลก)”

(บันทึกโดย Abu Daud 2000 : 3668)

นอกจากนั้น ท่านนบียี ﷺ จะกำชับบรรดาชาวอัศศุฟฟะฮ์ให้ตระหนักถึงภารกิจของ
 ศาสนา และกำชับให้ศึกษาอัลกุรอาน รำลึกถึงอัลลอฮ์และวันแห่งการฟื้นคืนชีพ โดยไม่ให้จมปลัก
 อยู่กับความสุขอันเล็กน้อยบนโลกนี้(al-Umariy, 1991:92-93 อ้างในอิบรอฮีม ณรงครักษาเขต 2546
 :15) ดังหะดีษที่ได้รายงานโดยท่าน อุบะฮ์ อิบน์ อามิร ได้กล่าวว่า

((خرج إلينا رسول الله ﷺ ونحن في الصفة ، فقال : أيكم يحب أن يغدو كل يوم إلى بطحاء والعقيق فيأتي منه بناقتين كوماوين في غير إثم ولا قطيعة رحم؟)) فقال : يارسول الله كلنا نحب ذلك ، قال ((أولا يغدو أحدكم إلى المسجد فيتعلم أو يقرأ آيتين من كتاب الله تعالى خير له من ناقتين، وثلاث، وأربع. خير له من أربع ومن أعدادهن من الإبل))

(رواه مسلم 2006: 1909)

ความว่า “จากอุกบะฮ์ อิบน์ อามิร ได้กล่าวว่า ท่านนบี ﷺ ได้ออกมาหาพวกเราในขณะที่พวกเราอยู่ในอัศศุฟฟะฮ์ ท่าน ได้กล่าวว่า ใครบ้างในหมู่พวกเจ้ายินยอมที่จะไปที่ Batha’ และ ‘AQiq’ ทุกวัน เพื่อนำอุฐสองตัวกลับมาโดยไม่ได้ทำหายนะ หรือทำลายสายใยแห่งความสัมพันธ์อันดีงาม พวกเราจึงตอบไปว่า โอ้ศาสนทูตของอัลลอฮ์ แท้จริงแล้วพวกเรายินดีกับสิ่งนี้ ท่านนบี ﷺ ตอบไปว่า แท้จริงแล้วใครที่ได้เดินทาง ไปยังมัสญิด เพื่อศึกษาแสวงหาความรู้ หรืออ่านสองอายะฮ์จากอัลกุรอาน ดีว่าอุฐสองตัว สามตัว และสี่ตัว และมันดีกว่าอุฐสี่ตัว และอุฐอีกหลายๆตัว”

(รายงาน โดย Muslim 2006:1909)

ท่านอับิ์นุอัยม์ ได้อธิบายหะดีษดังกล่าวว่า “หะดีษอุกบะฮ์ได้ให้ความหมายอย่างชัดเจนว่า ท่านนบี ﷺ พยายามให้พวกเขาหลีกเลี่ยงจากความต้องการเล็กๆน้อยๆทางโลก และให้พวกเขาหันมาสนใจเข้าหาในสิ่งที่เหมาะสมกับความเป็นอยู่ของตน และปรับความคิดของพวกเขา ด้วยการให้พวกเขาใช้เวลาอย่างเต็มที่กับการอ่านอัลฮักร์ และสิ่งที่จะนำมาซึ่งความคิดจากอัลกุรอาน และอัลบายาน ที่จะคอยปกป้องพวกเขาจากสิ่งเลวร้าย สิ่งอันตราย และสร้างความผ่อนคลายกับความหวังต่อสิ่งเร้นลับของมัน” (Abu Nu’iem,1997)

ในบางครั้ง ท่านนบี ﷺ ได้เสียสละเพื่อพวกเขา และจะให้ความสำคัญแก่พวกเขา มากกว่าความสำคัญต่อครอบครัวของท่าน ﷺ เสียอีก เช่นเมื่อท่านหญิงฟาติมะฮ์ได้ขอให้ท่านนบี ﷺ รับใช้ท่านในเรื่องอย่างหนึ่ง ท่านนบี ﷺ ได้ตอบไปว่า

((قال: والله لا أعطيكما وأدع أهل الصفة تطوى بطونهم لا أجد ما أنفق عليهم ولكني أبيعهم أنفق عليهم أثمانهم))
(رواه ابن سعد .ت : 25/8)

ความว่า “ท่านนบี ﷺ ได้กล่าวว่า ข้าขอสาบานต่ออัลลอฮฺ ฉันจะไม่มอบคนรับใช้แก่เจ้าทั้งสอง ในขณะที่ฉันละเลยชาวอศศุฟพะฮฺจนพวกเขาอยู่ในสภาพหิวโหย แต่ฉันจะขายพวก(เชลย)และเอาเงินไปแบ่งให้กับพวกเขา(ชาวอศศุฟพะฮฺ)”

(รายงานโดย Ibn Sa'ad ม.ป.ป. : 8/25)

ท่านนบี ﷺ จะคอยให้กำลังใจแก่พวกเขาอยู่ตลอดเวลา และสั่งใช้ให้มีความมอดนและห่างไกลจากความต้องการเล็กน้อยจากทางโลก ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสไว้ว่า

﴿وَلَوْ بَسَطَ اللَّهُ الرِّزْقَ لِعِبَادِهِ لَبَغَوْا فِي الْأَرْضِ وَلَكِنْ يُنَزِّلُ بِقَدَرٍ
مَا يَشَاءُ إِنَّهُ بِعِبَادِهِ خَبِيرٌ بَصِيرٌ﴾ (الشورى: 28)

ความว่า “และหากอัลลอฮฺทรงประทานปัจจัยยังชีพอย่างกว้างขวางแก่ปวงบ่าวของพระองค์ แน่อนพวกเขาที่จะก่อความเสียหายขึ้นในแผ่นดิน แต่พระองค์ทรงประทานให้ตามปริมาณที่พระองค์ทรงประสงค์ แท้จริงพระองค์เป็นผู้ทรงตระหนักรู้ ผู้ทรงเห็นต่อปวงบ่าวของพระองค์”

(อัจ-ซุรอ : 28)

หลายครั้งที่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ จะมาดูแลและเยี่ยมเยียนพวกเขา เพื่อเข้าร่วมกับพวกเขา ในการทำความเคารพภักดีต่ออัลลอฮฺ เช่นการอ่านอัลกุรอาน การวิงวอน การอ่านอัลกุรอาน ดั่งหะดีษยาบิต อัลบานานีย์ ได้กล่าวว่า

((كان سلمان في عصابة يذكرون الله عزوجل قال فمر النبي ﷺ فكفوا فقال : كنتم تقولون؟ قلنا: نذكر الله يا رسول الله

قال: (قولوا فيني رأيت الرحمة تنزل عليكم فأحببت أن أشارككم فيها) ثم قال : (الحمد لله الذي جعل في أمي من أمرت أن أصبرنفسى معهم))
(رواه الحاكم 1990 : 419)

ความว่า “ครั้งหนึ่งท่านซัลมานได้ทำการซิกรุลลอฮ์ร่วมกับผู้ยากไร้ และท่านนบี ﷺ ได้เดินผ่านมา พวกเขาหนีหายจากการอ่าน ท่านนบี ﷺ จึงถามไปว่า พวกเขากำลังกล่าวอะไรอยู่ พวกเราได้อ่านว่า พวกเรากำลังรำลึกถึงอัลลอฮ์ ท่านนบี ﷺ จึงกล่าวว่า พวกเขาจึงกล่าวเถิดว่า แท้จริงแล้วฉันได้เห็นความโปรดปรานของอัลลอฮ์ในลงมายังพวกท่าน และฉันรู้สึกยินดีที่จะอยู่ร่วมกับพวกท่านด้วย ท่านนบี ﷺ กล่าวต่อไปว่า ขอขอบคุณอัลลอฮ์ ที่ได้ประทานในบรรดาอุมมัตของฉัน เป็นคนที่ฉันถูกสั่งให้อดทนอยู่กับพวกเขา”

(บันทึกโดย al-Hākim 1990 : 419)

ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ จะให้เกียรติกับชาวอัศศุฟฟะฮ์ และเข้าร่วมกิจกรรมกับพวกเขาอยู่ตลอดเวลา โดยหลายครั้งที่ท่านนบี ﷺ ได้ให้เกียรติพวกเขามาร่วมรับประทานอาหารพร้อมกับท่าน ﷺ ณ ที่บ้านของท่านเอง ดังหะดีษรายงานโดยท่านอบีซุร ซึ่งท่านได้กล่าวไว้

((كنت من أهل الصفة فكنا إذا أمسينا حضرنا بياب رسول الله ﷺ فيأمر كل رجل فينصرف برجل فيبقى من بقى أهل الصفة عشرة أو أكثر أو أقل، فيؤتى النبي ﷺ بعشائه فتعشى معه، فإذا فرغنا ، قال رسول الله ﷺ ناموا في المسجد))

(رواه ابن ماجه 1975 : 7224)

ความว่า “ฉันเป็นคนหนึ่งในบรรดาชาวอัศศุฟฟะฮ์ ซึ่งเมื่อถึงเวลาบ่าย พวกเราต่างพากันไปยังประตูบ้านของท่านเราะฮ์มุลลอฮ์ ﷺ ท่านนบี ﷺ ก็จะสั่งให้หนึ่งเสาะหาบะฮ์ต่อหนึ่งคนชาวอัศศุฟฟะฮ์ และคนที่เหลือในบรรดาชาวอัศศุฟฟะฮ์สิบคน หรือมากกว่านั้น ไม่น้อยกว่านั้น ท่านนบี ﷺ ก็จะยกมือค้ำมาให้

และท่าน ﷺ ก็ได้ท่านมือค้ำพร้อมกับพวกเรา ซึ่งภายหลังจากที่ได้
ได้ท่านเสร็จเรียบร้อย ท่านนบี ﷺ ก็ได้กล่าวว่า พวกเจ้าจงนอน
หลับพักผ่อนกันในมัสญิด”

(รายงาน โดย Ibn Mājah 1975: 7224)

3.1.2.2 การให้การดูแลเอาใจใส่ของบรรดาเศาะหาบะฮ์ต่อชาวอัศศุฟะฮ์

บรรดาเศาะหาบะฮ์ต่างก็ให้ความสำคัญต่อชาวอัศศุฟะฮ์ เพราะท่านนบี ﷺ ได้ทำ
ตัวอย่างให้แก่พวกเขา และได้กำชับให้พวกเขาเหล่านั้น คอยบริการในส่วนของการอาหาร และสิ่งของต่างๆ
ให้กับพวกเขา(ชาวอัศศุฟะฮ์)

มุฮัมมัด อิบน์ มัสละมะฮ์ อัลอันซอรี ได้เสนอข้อคิดเห็นให้เศาะหาบะฮ์ท่านใดที่มี
สวนต้นอินทผลัม ให้พวกเขาบริจาคลูกอินทผลัมคนละหนึ่งทะลาย เมื่อลูกอินทผลัมสุก ก็ให้มาตั้งไว้
ที่มัสญิด ซึ่งท่านมูอาซ เป็นคนที่คอยดูแลผลอินทผลัมดังกล่าว มีคำกล่าวว่า บางอายุชะฮ์จากอัลกุรอาน
ได้ประทานลงมายังพวกเขา เช่น อายุชะฮ์อัลกุรอานที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ لِلْفُقَرَاءِ الَّذِينَ أَحْصَرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا يَسْتَطِيعُونَ ضَرْبًا
فِي الْأَرْضِ يَحْسَبُهُمُ الْجَاهِلُ أَغْنِيَاءَ مِنَ التَّعَفُّفِ تَعْرِفُهُمْ
بِسِيْمَتِهِمْ لَا يَسْأَلُونَ النَّاسَ الْحِكَا فَا وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ
بِهِ عَلِيمٌ ﴾

(البقرة: 273)

ความว่า “เป็นสิทธิสำหรับผู้ถูกจำกัดตัวเองในทางของอัลลอฮ์
พวกเขา ไม่สามารถที่จะจาริกไปในแผ่นดิน ผู้โง่เขลาคิดว่า พวกเขา
เป็นคนรวย (ทั้งๆที่พวกเขาขายไรร้อย แต่) เนื่องด้วยความ
สังวรณัตน (พวกเขาไม่ยอมขอใครกิน) เข้ารู้จักพวกเขาได้ด้วย
เครื่องหมายแห่งพวกเขา คือพวกเขาจะไม่พรีพรีไรขอจากมนุษย์
และการดีอันใด ที่พวกเขาบริจาคกัน อัลลอฮ์ทรงรอบรู้ในสิ่งนั้น
อย่างแน่นอน”

(อัลบะเกาะเราะฮ์ : 273)

อัลลอฮ์ ทรงสั่งใช้ให้ผู้บริจาคแก่ชาวอัศศุฟฟะฮ์ และผู้ยากไร้คนอื่นๆ ให้บริจาค แต่สิ่งดีๆ และห้ามบริจาคของที่ไม่ดีแก่พวกเขา ดังอายะฮ์ที่อัลลอฮ์ได้ตรัสว่า

﴿يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَنفِقُوا مِن طَيِّبَاتِ مَا كَسَبْتُمْ وَمِمَّا أَخْرَجْنَا لَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَلَا تَيَمَّمُوا الْخَبِيثَ مِنْهُ تُنْفِقُونَ وَلَسْتُمْ بِتَّائِبِينَ إِلَّا أَن تُغْمِضُوا فِيهِ ۗ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ ﴿٢٦٧﴾﴾

(البقرة: 267)

ความว่า “โอ้บรรดาผู้มีศรัทธาทั้งหลาย จงบริจาคทรัพย์ที่ดี บางส่วน ที่พวกเจ้าได้ پاکเพียรไว้ และจากสิ่งที่เรา ได้ให้ผลิ ออกมาจากแผ่นดินพวกเจ้า และพวกเจ้าอย่าได้มุ่งเอาสิ่งเลว จากนั้นมาบริจาคทั้งๆที่พวกเจ้าเองก็ไม่ (อยากจะ) รับสิ่งนั้น นอกจากพวกเจ้าจะสะเพร่าใน (การรับ) มัน และจงทราบไว้เถิด ว่าแท้จริงอัลลอฮ์ทรงรวยยิ่ง อีกทั้งทรงได้รับการสรรณเสริญ”

(อัลบะเกาะเราะฮ์ :267)

เสาะหาบะฮ์ต่างให้ความดูแลเอาใจใส่ชาวอัศศุฟฟะฮ์ ไม่เพียงแต่คนที่มิฐานะ ร่ำรวยในหมู่เสาะหาบะฮ์เพียงเท่านั้น แต่คนจนในหมู่ชาวอันศอรุก็ได้ดูแลเอาใจใส่พวกเขาเช่นกัน ซึ่งจากรายงานของท่านอะนัส อิบน์มอลิกได้กล่าวว่ามีชาวอันศอรุหลายท่านรวมถึงน้ำของท่านชื่อ หะรอม

((...يقروون القرآن ويتدارسونه بالليل يتعلمون، وكانوا بالنهار يجيئون بالماء فيضعونه في المسجد، ويحتطبون فيبيعونه ويشترون به الطعام لأهل الصفة والفقراء...))

(رواه مسلم 2006 : 5026)

ความว่า “...พวกเขาจะอ่านและศึกษาอัลกุรอาน เวลากลางคืน พวกเขาจะศึกษาเล่าเรียน และเวลากลางวัน พวกเขาจะเอาน้ำมา

วางในมัสญิด และจะทำถ่านแล้วนำไปขาย และจะซื้ออาหารแก่
ชาวอัศศุฟพะฮุ และคนยากไร้...”

(บันทึก โดย Muslim 2006 : 5026)

ชาวอัศศุฟพะฮุจะขอพรจากอัลลอฮ์ ﷻ ในทุกช่วงเช้าและช่วงเย็น ถือเป็นบทบาท
หนึ่งของสังคมมะดีนะฮ์ ที่ได้แสดงถึงรูปแบบของการสมานฉันท์พี่น้องระหว่างชาวมุฮายีรีนและ
ชาวอันศอรุ และการให้ความสำคัญของสังคมต่อผู้ยากไร้ในหมู่อัศศุฟพะฮุ¹

3.2 วิวัฒนาการของอัศศุฟพะฮุ

3.2.1 ความเป็นมาของอัศศุฟพะฮุ

จากการศึกษาถึงประวัติความเป็นมาทางประวัติศาสตร์แล้ว อัศศุฟพะฮุได้กำเนิด
ขึ้นมาภายหลังจากการอิญญะเราะฮ์ของท่านบีมุฮัมมัด ﷺ และบรรดาเศาะหาบะฮ์สุมาลัยนักรมะดีนะฮ์
ซึ่งเราสามารถทำความเข้าใจถึงประเด็นปัจจัยที่ทำให้เกิดสถานที่แห่งนี้ขึ้นมา และเกี่ยวกับการ
พัฒนาของสถาบันอัศศุฟพะฮุ โดยมีลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.2.1.1 ความมีเกียรติของชาวอัลอันศอรุ(al-Ansār)

การต้อนรับของชาวอันศอรุ ต่อชาวมุฮายีรีน แสดงให้เห็นถึงการให้เกียรติ การ
เสียดละ การหยิบยื่น ซึ่งได้แสดงออกของชาวอัลอันศอรุนั้น มีหลายรูปแบบด้วยกัน

การให้ที่พักพิงแก่ผู้อพยพในบรรดามุฮายีรีน

การให้อาหารและทรัพย์สิน

จัดตั้งกองทุนกลางให้กับท่านบีมุฮัมมัด ﷺ เพื่อใช้เมื่อยามจำเป็น

การมอบรางวัลในรูปแบบต่างๆ

หลักฐานที่บ่งบอกถึง สิ่งที่สามารถบ่งชี้ให้เรามองเห็นถึงความมีเกียรติ และการ
สร้างขวัญกำลังใจของพวกเขา ดังหะดีษรายงาน โดย อะหฺมัด จาก อะนัส ได้กล่าวไว้ว่า

¹ เว็บไซต์ เข้าถึงได้จาก : <http://audio.islamweb.net/audio/index.php?page=FullContent&audioid=101137>

قال المهاجرون : يارسول الله ما رأينا مثل قوم قدمنا عليهم ،
 أحسن مواساة في قليل ، ولا أحسن بدلا في كثير . لقد كفونا
 المؤنة ، وأشركونا في المهنة ، حتى لقد خشينا أن يذهبوا بالأجر
 كله . قال : ((لا ما أثنتم عليهم ودعوتم الله لهم))
 (رواه أحمد 1999 : 13075)

ความว่า “ชาวมุฮายอิรีนได้กล่าวว่า “โอ้ท่านเราะสูลุลลอฮฺ พวก
 ฉันไม่เคยได้ยินกลุ่มชนใด เมื่อพวกฉันได้เดินทางไปพบพวกเขา
 แล้ว คนยากในหมู่พวกเขาพากันให้กำลังใจ และคนรวยในหมู่
 พวกเขาพากันท่อมเท(สิ่งของ) จนพวกฉันรู้สึกเพียงพอกับสิ่งที่
 ได้รับ และพวกเขามาร่วมทุกข์สุขกับพวกฉัน จนพวกฉันรู้สึก
 เกรงว่าผลบุญจะหมดไป ท่านนบี ﷺ ได้ตอบไปว่า “สิ่งที่พวกเขา
 ได้รับ คือสิ่งที่พวกเขาได้ดิชมพวกเขา และการดูอาอูของพวกเขาก็
 ต่ออัลลอฮฺให้แก่พวกเขา”

(บันทึกโดย Ahmad 1999 :13075)

3.2.1.2 ต้นกำเนิดของสถาบันอัสศุฟฟะฮฺ

ภายหลังจากการอนุมัติการฮิจญ์เราะฮฺครั้งยิ่งใหญ่ในอิสลาม บรรดาชาวมุฮายอิรีน
 ต่างพากันเสียดสละทอดทิ้งทรัพย์สินต่างๆ และยอมสละชีวิต เดินทางจากนครมักกะฮฺมาสู่เมือง
 มะดีนะฮฺ น้อมรับคำสั่งจากท่านนบี ﷺ และหวังสิ่งตอบแทนจากพระองค์อัลลอฮฺ ﷻ

ภายหลังจากที่บรรดามุฮายอิรีน ได้อพยพมาถึงนครมะดีนะฮฺ ด้วยความเฉลียวฉลาด
 และการมองการณ์ไกลของท่านนบี ﷺ ต่อสิ่งที่เกิดขึ้น ท่านไม่อยากให้ชาวอันศอรุต้องแบกภาระ
 หนักอย่างต่อเนื่อง ถึงแม้ว่าจะเป็นอย่างไรก็ตาม แต่ความสามารถของพวกเขานั้นมีขอบเขต และ
 การฮิจญ์เราะฮฺก็จะยังคงมีต่อเนื่องอีก จำนวนของชาวมุฮายอิรีนก็มีเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นท่านจึง
 พยายามทุกวิถีทางเพื่อแบ่งเบาภาระของชาวอันศอรุ เมื่อท่านนั้นมีโอกาสอันสมควร และจุดนี้ทำให้
 เกิดความคิดริเริ่มการก่อตั้งสถาบันอัสศุฟฟะฮฺ

3.2.1.3 บ้านคนโสด

บ้านของสะอัด บุตร คอยชะมะฮฺได้ถูกเรียกว่า เป็นบ้านของคนโสด ซึ่งท่านนบี มุฮัมมัด ﷺ รู้ว่า ท่านสะอัด บุตร คอยชะมะฮฺนั้นเป็นหนุ่มโสด อาศัยอยู่คนเดียว ไม่มีครอบครัว และบ้านของท่านนั้นมีขนาดใหญ่กว้างพอสมควร ดังนั้นท่านจึงให้ชาวมุฮาญิรีน ที่ยังเป็นโสด หรืออพยพมาถึงมะดีนะฮฺคนเดียว โดยไม่มีญาติเข้ามาอาศัยอยู่ที่นี้ด้วย และด้วยเหตุนี้เองบ้านดังกล่าว จึงถูกเรียกว่า เป็นบ้านของคนโสด ซึ่งท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้มานั่งพร้อมกับพวกเขาในบางช่วงเวลา เมื่อมีโอกาส

สิ่งดังกล่าวทำให้ภาระของชาวอันศอรุแบ่งเบาลงบ้างจากการที่ต้องรับภาระจัดหาที่พักพิงให้แก่กลุ่มคนโสดดังกล่าว

3.2.1.4. การค้างคืนในมัสญิด

ภายหลังจากที่ได้ก่อสร้างมัสญิดเสร็จเรียบร้อยแล้ว พวกกลุ่มคนโสดบางคนเห็นว่า มัสญิดน่าจะเป็นสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับการค้างคืนของพวกเขา และมัสญิดในช่วงเวลาหลังจากการละหมาดอิชาจนถึงซุฮฺ ก็มีได้มีกิจกรรมอื่นใด ดังนั้นจึงมีความเหมาะสมที่พวกเขาจะใช้เป็นสถานที่พักพิง พักผ่อนและค้างคืน

ซึ่งท่าน अबดุลเลาะ บุตร อุมร์ ท่านก็เคยค้างคืนในมัสญิดเช่นกัน ซึ่งสามารถเป็นหลักฐานในส่วนดังกล่าวได้

หะดีษนาฟิอฺในหนังสืออัลบุกอริยฺ ท่าน अबดุลลฮฺ บุตรอุมร์ ได้กล่าวแก่เขาว่า

((كان ينام وهو شاب عذب لا أهل له في مسجد النبي ﷺ))

(رواه البخاري 1998 : 440)

ความว่า “ เขาเคยนอนในมัสญิดนบี ในช่วงที่เขานั้นเป็นหนุ่มโสดและไม่มีญาติ”

(บันทึกโดย al-Bukhariy 1998 : 440)

Abdullah Ibn Umar ได้อพยพพร้อมกับบิดาของท่าน ซึ่งคาดว่าสถานที่ที่ท่านอุมร์ได้ พึ่งอาศัยนั้นเป็นที่คับแคบ ดังนั้นท่านอับดุลลอฮ์จึงอาศัยค้างคืนที่มัสญิด ภายหลังจากมัสญิดได้ ก่อสร้างเรียบร้อยแล้ว และท่านเองก็เคยบอกกับตัวท่านว่า “มัสญิดคือบ้านของฉันก่อนที่จะสมรส”

และคิดว่าคนอื่นๆ อีกหลายคน คงปฏิบัติอย่างที่ท่านอับดุลลอฮ์ ได้ปฏิบัติ(การ นอนพักค้างคืนในมัสญิด) เพราะมัสญิดในช่วงเวลานั้น ว่างเปล่า และการนอนในมัสญิดไม่ได้ทำให้ ใครต้องลำบากหรือคับแคบอะไร และไม่มีข้อสงสัยเลยว่าท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ไม่ทราบเกี่ยวกับ เรื่องดังกล่าว

อาจเป็นไปได้ว่า การนอนพักค้างคืนในมัสญิด เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิด สถานอัศสุฟะฮ์ขึ้นมา

3.2.1.5 เปลี่ยนทิศทางกิบลัต

ในช่วงที่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ อยู่ที่มักกะฮ์ ท่านได้ละหมาดหันหน้าไปทางบัยตุลอักบะฮ์ โดยที่วางกะบะฮ์ตรงหน้า และหันไปในทิศทางของบัยตุลอักบะฮ์

แต่ภายหลังจากที่ได้อิญญะเราะฮ์มายังนครมะดีนะฮ์แล้ว ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ไม่สามารถที่จะทำ เหมือนที่ท่านเคยทำเมื่ออยู่มักกะฮ์ จึงจำเป็นต้องหันหลังให้กับอัลกะบะฮ์ และหันหน้าละหมาดไป ทางบัยตุลอักบะฮ์

ภายหลังจากที่ได้สร้างมัสญิดเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็ได้สร้างกิบลัต(ทิศทางละหมาด)ไป ในทิศทางบัยตุลอักบะฮ์ ซึ่งสถานที่ที่ได้สร้างขึ้นมา นั้น เป็นกำแพงที่ปกปิดถึงพื้นดิน ความยาวตาม แนวทิศทางของกิบลัต ประมาณ 70 ศอก ความกว้างประมาณ 60 ศอก และความสูงจากพื้นดินถึง หลังคาประมาณ 5 ศอก

และได้ทำการละหมาดในช่วงระยะหนึ่ง มีเศาะหาบะฮ์บางคนที่ได้ฟ้องร้องเรื่อง ความร้อน เนื่องจากสถานที่นั้นไม่มีหลังคา หลังจากนั้นก็ได้สร้างหลังคาในส่วนด้านหน้า โดยทำ จากไต้ต้นอินทผาลัม และเอาลำต้นอินทผาลัมเป็นคานและกำแพงกันไว้

ภายหลังจากการอิญญะเราะฮ์มายังเมืองมะดีนะฮ์ ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ และบรรดา เศาะหาบะฮ์ได้ละหมาดหันไปทาง บัยตุลอักบะฮ์ ซึ่งในเวลานั้น ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ยังไม่ได้รับคำสั่ง จากอัลลอฮ์ให้หันหน้าไปทางกิบลัต

ซึ่งอาคารดังกล่าวนี้ จะมีส่วนที่ปกปิดหลังคาไว้บางส่วน และส่วนอื่นๆที่เหลือก็ ยังคงเปิดไว้ไม่ได้ปกปิดอะไร

ภายหลังต่อมา หลังจากสิบเจ็ดเดือนของการฮิจญ์เราะฮ์ ซึ่งตรงกับเดือนชะอฺบาน ในปีที่สองของการฮิจญ์เราะฮ์ อัลลอฮ์ ﷻ ได้อนุมัติให้เปลี่ยนทิศทางกิบลัต

3.2.2 สถานที่ตั้ง และพื้นที่ของสถาบัน อัศศุฟฟะฮ์

อัศศุฟฟะฮ์ เดิมเป็นสถานที่กิบลัตเก่าของมัสญิดนบี ﷺ ก่อนการเปลี่ยนทิศทางกิบลัตไปยังมัสญิดหะรออม ณ นครมักกะฮ์ โดยกิบลัตก่อนการเปลี่ยนทิศทางนั้น ได้หันไปทางบัยตุลมักคิส (بيت المقدس) แต่ภายหลังจากการเปลี่ยนทิศทางกิบลัต สถานที่ดังกล่าวจึงได้ประยุกต์เป็นสถานที่พักของผู้ยากไร้ที่ได้ฮิจญ์เราะฮ์มาจากสถานที่ต่างๆ จึงกลายมาอยู่ทางด้านหลังของมัสญิดนบีมุฮัมมัด ﷺ

Hāfiz al-Dhahabiy ได้อธิบายสถานที่ตั้งของสถาบันอัศศุฟฟะฮ์ ซึ่งได้กล่าวว่า “กิบลัตก่อนที่จะมีการเปลี่ยนทิศทาง จะอยู่ทางทิศเหนือของมัสญิด ซึ่งภายหลังจากที่ได้เปลี่ยนทิศทางกิบลัต ก็ยังคงไว้ซึ่งกิบลัตหลังเก่าอยู่ทางทิศใต้ (ของมัสญิด) เป็นสถานที่อาศัยของชาวอัศศุฟฟะฮ์” (al-Samhūdiy 2001:453)

สำหรับพื้นที่ความกว้างของศุฟฟะฮ์ ไม่เป็นที่แน่ชัดว่ามีขนาดความกว้างขนาดไหน แต่คิดว่ามันน่าจะมีขนาดกว้างพอสมควรเพราะครั้งหนึ่งที่ท่านนบี ﷺ ได้ใช้สถานที่ดังกล่าวเป็นที่จัดงานวาสิมะฮ์ซึ่งมีผู้ร่วมงานถึงสามร้อยคน ซึ่งบางคนต้องนั่งในส่วนบ้านของภรรยาท่านนบี ﷺ ที่อยู่ติดกับมัสญิด” (Muslim 1999:94)

ในส่วนพื้นที่ของสถาบันนั้น เราได้ทราบกันแล้วว่า เดิมทีเป็นสถานที่ทำการละหมาดสำหรับกิบลัตเก่าของมัสญิดนบี ﷺ ซึ่งได้ก่อสร้างขึ้นมาโดยมีเนื้อที่ ความยาวตามแนวทิศของกิบลัตประมาณ 70 ศอก กว้างประมาณ 60 ศอก และส่วนสูงจากพื้นดินถึงหลังคาประมาณ 5 ศอก

จากข้อมูลข้างต้น แสดงให้เห็นว่า สถานที่ดังกล่าวมีพื้นที่ที่ได้ปกปิดหลังคาไว้เป็นบางส่วนเท่านั้น แต่ส่วนอื่นของมัสญิดก็ยังคงเปิดไว้ไม่ได้ปกปิดอะไร (Sālch Ahmad al-Hāzimi: 1991/28)

Ibn Jubair ได้กล่าวไว้ในระหว่างการเดินทางของท่านว่า อัศศุฟฟะฮ์ เป็นบ้านที่อยู่ทางด้านหลังมัสญิดกุบาอ์ เป็นที่พักอาศัยของชาวอัศศุฟฟะฮ์ แต่ท่าน al-Samhūdiy ได้กล่าวว่า ที่จริงแล้วที่ได้กล่าวว่า ชาวอัศศุฟฟะฮ์ได้พักพิงสถานที่ดังกล่าว นั้น เป็นช่วงเวลาต่อมา จนเป็นที่รู้จักกันอย่างนั้น ซึ่งหมายความว่า สถานที่ที่ท่าน Ibn Jubair ได้กล่าวไว้นั้น เป็นการพาดพิงสถานที่

ดังกล่าวยังชาวอัศศุฟพะฮุ แต่พวกเขาไม่ได้พาดพิงยังสถานที่ดังกล่าว เพราะจากเดิมแล้ว พวกเขาจะพาดพิงยัง อัศศุฟพะฮุที่ติดกับมัสญิดนบี ﷺ (Akram Diya' al-'Umarīy 1983 : 90)

จากข้อมูลข้าง พอจะสรุปได้ว่า สถาบันอัศศุฟพะฮุ เดิมที่เป็นกิบลัตเก่าของมัสญิดนบี ﷺ ก่อนการเปลี่ยนทิศทางละหมาด ซึ่งจะอยู่ทางทิศเหนือของมัสญิด ภายหลังจากที่อัลลอฮ์อนุมัติ ให้เปลี่ยนทิศทางกิบลัต สถานที่ดังกล่าวก็ยังคงไว้เหมือนเดิม ซึ่งมีเนื้อที่โดยประมาณแล้ว จะมีความยาวประมาณ 35 เมตร มีความกว้างประมาณ 30 เมตร และมีความสูงประมาณ 2.5 เมตร

สำหรับข้อมูลที่อ้างว่า อัศศุฟพะฮุตั้งอยู่ที่ภูพานั้น ถือว่าเป็นแนวคิดที่ไม่ถูกต้อง หรือสามารถอธิบายอีกแง่หนึ่งว่า ชาวอัศศุฟพะฮุได้ไปพักที่นั่น ภายหลังจากที่ได้ยกเลิกสถานที่อัศศุฟพะฮุแล้ว และเป็นที่รู้จักกันในนามดังกล่าวเวลาต่อมา”(al-Samhūdiy 2001:192)

3.3 ชาวอัศศุฟพะฮุ.

อัศศุฟพะฮุ เป็นสถานที่รองรับแก่บรรดาผู้ที่อพยพจากนครมักกะฮุ สำหรับผู้ที่เข้ารับนับถือศาสนาอิสลาม และเป็นสถานที่สำหรับผู้ที่ต้องการใช้ชีวิตอย่างสมถะ ดังนั้นชาวอัศศุฟพะฮุ จึงเป็นกลุ่มคนจากหลายๆ สถานที่ที่ได้มารวมตัวกัน ซึ่งไม่ใช่เฉพาะชาวมุฮายีรีนเพียงเท่านั้น

ชาวมุฮายีรีน ได้มีการอพยพมายังมะดีนะฮุอย่างไม่ขาดสาย ทั้งที่เป็นรายบุคคล และเป็นกลุ่ม นับตั้งแต่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้อนุญาตให้มีการฮิจญ์เราะฮุ จนมาถึงวันที่ยกเลิกการฮิจญ์เราะฮุภายหลังจากการเปิดมักกะฮุ

ซึ่งภายหลังจากที่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้ปักหลักดีแล้ว ท่านจะเป็นผู้ที่คอยให้ความปลอดภัยแก่กลุ่มที่ฮิจญ์เราะฮุ ทั้งทางด้านสถานที่พัก และ ปัจจัยยังชีพของพวกเขา

สำหรับบรรดามุฮายีรีนที่ได้อพยพมาถึงมะดีนะฮ์ ก็จะอาศัยที่พักของคนที่พักพวกเขา รู้จักมักคุ้น และสำหรับผู้ที่ไม่มีคนที่เขารู้จักก็จะอาศัยอยู่กับท่านนบี ﷺ

3.3.1 มุฮายีรีน

ชาวอัศศุฟพะฮุโดยส่วนใหญ่แล้วเป็นผู้ที่อพยพมาจากนครมักกะฮุมายังนครมะดีนะฮุ ซึ่งพวกเขาเหล่านั้น ขอมเสียดสละทั้งทรัพย์สิน เงินทอง และญาติมิตร เพราะเพื่อต้องการความโปรดปรานจากเอกองค์อัลลอฮ์ ﷻ ดังอาเยฮ์อัลกุรอานที่อัลลอฮ์ได้ตรัสไว้ซึ่งครอบคลุมถึงพวกเขา และบรรดาผู้ยากไร้ ว่า

﴿لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأَمْوَالُهُمْ يَبْتَغُونَ فَضْلًا

مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا وَيَنْصُرُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ ﴿٨﴾

(الحشر: 8)

ความว่า “(สิ่งที่ขี้อใจได้จากยะฮูด)เป็นของบรรดาผู้ที่อพยพขัดสน ซึ่งถูกขับไล่ออกจากบ้านเกิดเมืองนอนของพวกเขาและทอดทิ้งทรัพย์สินของพวกเขา เพื่อแสวงหาความโปรดปรานจากอัลลอฮ์ และความยินดีของพระองค์ และช่วยเหลืออัลลอฮ์และเราะสูลของพระองค์ คนเหล่านั้นพวกเขาเป็นผู้สัตย์จริง”

(อัลฮัซร : 8)

ผู้ที่พักอาศัยในสถาบันอัศศุฟพะฮะฮ์แห่งนี้เป็นกลุ่มแรกได้แก่มุฮายีรียีน ที่ได้อพยพจากนครมักกะฮะฮ์มายังนครมะดีนะฮะฮ์ และไม่มีที่พักอาศัย จึงต้องพึ่งพามัสญิดนบี ﷺ เพื่อเป็นที่พักนอน ฉะนั้นจึงถูกเรียกว่า ศุฟพะฮะฮ์มุฮายีรียีน และในเวลาต่อมาสถาบันแห่งนี้ ได้กลายเป็นที่พักของผู้คนที่ไม่มีญาติมิตร และผู้ที่เดินทางมาจากสถานที่ต่างๆ เข้ารับนับถืออิสลามกับท่านนบี มุฮัมมัด ﷺ ซึ่งผู้คนกลุ่มนี้ เมื่อมีคนที่ยังจำกั๊กกัน ก็จะปลีกตัวไปพึ่งพาทักอาศัยอยู่กับคนนั้น และผู้ที่ไม่มีคนรู้จักก็จะพักอยู่กับ ชาวอัศศุฟพะฮะฮ์

3.3.2 ชาวอันศอรุ

นอกเหนือจากบรรดามุฮายีรียีน และผู้คนที่ไม่มีที่พักแล้ว ยังมีผู้คนจากชาวอันศอรุ ที่ยอมเสียสละมาพัก ณ สถาบันอัศศุฟพะฮะฮ์ ด้วยความยินดีและชอบใช้ชีวิตแบบคนยากไร้ ทั้งๆที่ไม่มีจำเป็นเช่นนั้น และพวกเขาก็มีบ้านพักที่มะดีนะฮะฮ์ เช่น กะอับ อิบนู มาลิก อัลอันซอรียฺ หันซอละฮุ อิบนู ออบิอามิร อัลอันซอรียฺ และหาริชะฮุ อิบนู อัลนุอุมาน อัลอันซอรียฺ และคนอื่นๆ (Akram Diya' al-'Umaryi 1998 :1 / 259) ที่ต้องการใช้ชีวิตแบบเรียบง่าย และต้องศึกษาหาความรู้ภายใต้ร่มเงาแห่งสถาบันแห่งนี้

3.3.3 ผู้คนจากสถานที่ต่างๆ (الأوفاض)

กลุ่มคนที่พักอาศัย ณ สถานที่แห่งนี้ ที่ได้เดินทางมารวมตัวกัน มาจากชนกลุ่มเผ่าต่างๆอย่างหลากหลาย และด้วยเหตุดังกล่าวท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ จึงเรียกพวกเขาว่า (الأوفاض)² (Akram Diya' al-'Umarīy 1983:91-92) ซึ่งพวกเขาเหล่านี้เดินทางมาโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อเข้ารับนับถือศาสนาอิสลาม และเพื่อต้องการศึกษาหาความรู้ภายในสถาบันแห่งนี้

(الأوفاض) หมายถึง ชนกลุ่มต่างๆที่มารวมตัวกัน หรือเป็น กลุ่มจากชนเผ่าต่างๆ เสมือนชาวอัศศุฟะฮะฮะ หรือ กลุ่มผู้คนที่มิถุนอาหารเป็นของตน (al-Fairuz al-Abadiy ม.ป.ป.:2/204)

อบูอัมรฺ ได้กล่าวว่า (الأوفاض) หมายถึง “ชนกลุ่มต่างๆ ที่มารวมตัวกัน ซึ่งมาจากคำว่า (وفضت الإبل) เมื่อมันได้แยกตัวกัน และมีคนกล่าวว่า พวกเขาคือ กลุ่มผู้ยากไร้ และไม่มีกำลัง ซึ่งพวกเขาไม่สามารถที่จะคุ้มครองพวกเขา ถ้าหนึ่งคนเรียกว่า (وفض)” (Ibn Manzūr ม.ป.ป.:7/250)

ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้ให้ความสำคัญกับชนกลุ่มนี้มาก เมื่อครั้งที่ท่านหญิงฟาติมะฮะฮะ ได้คลอดบุตรชายชื่อ หะซัน ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้ใช้ให้ท่านหญิงฟาติมะฮะฮะ โคนหัวเพื่อบริจาคให้กับพวกเขา ดังหะดีษที่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ จงนะไว้ว่า

((عن أبي رافع قال: لما ولدت فاطمة حسنا رضى الله عنهما قالت
: يا رسول الله إلا أعق عن ابني؟ قال: لا ولكن احلقتي رأسه
فتصدقي بوزن شعره ورقا أو فضة على الأوفاض والمساكين))
(رواه أحمد 1999 : 27183)

ความว่า “จากท่านอบีรอฟิอฺ ได้กล่าวว่า ภายหลังจากท่านหญิงฟาติมะฮะฮะ ได้คลอดท่านฮะซัน ท่านหญิงฟาติมะฮะฮะ ก็ได้กล่าวถามท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ว่า “โอ้ท่านเราะฮ์มะฮูมให้ฉันทำอาถรรพ์แก่ลูกฉันหรือไม่ ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้ตอบไปว่า ไม่ แต่เจ้าจง โคนหัวให้เขา และจงนำไปบริจาคให้แก่ชนจากสถานที่ต่างๆ และคนมิสกิน (ยากไร้) เท่านั้น”

(บันทึกโดย Ahmad 1999 : 27183)

² หมายถึง “กลุ่มคนต่างเผ่า ที่มารวมตัวกัน ณ สถานที่ใดสถานที่หนึ่ง” (Ibn Manzūr ม.ป.ป.: 7/250)

ท่าน Sharik ได้ให้ความหมาย (الأوفاض) คือชาวอัศศุฟพะฮะฮ์ (al-Baihaqiy 1994:9/204)

3.4 จำนวนของชาวอัศศุฟพะฮะฮ์

ชาวอัศศุฟพะฮะฮ์จะมีจำนวนที่ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับช่วงเวลาและสถานการณ์ พวกเขาจะมีจำนวนเพิ่มขึ้นเมื่อมีกลุ่มคนจากสถานที่ต่างๆ ได้อพยพมายังเมืองมะดีนะฮ์ แต่จะมีจำนวนลดลงเมื่อไม่มีผู้คนอพยพ จำนวนของพวกเขาโดยปกติแล้วจะอยู่ราวประมาณเจ็ดสิบกว่าคน ซึ่งบางครั้งก็จะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น จนมาช่วงหนึ่ง ท่านสะอูด อิบน์ อุบาอะฮ์ เพียงคนเดียวได้ต้อนรับชาวอัศศุฟพะฮะฮ์ถึงแปดสิบคน ซึ่งไม่รวมกับเศาะหาบะฮ์ท่านอื่นๆ ที่ได้ต้อนรับจำนวนคนที่เหลืออีก

Ibn Taimiyah (1995) ได้กล่าวว่า “ชาวอัศศุฟพะฮะฮ์ไม่ได้รวมตัวกันในช่วงเวลาเดียวกัน แต่บางคนในหมู่พวกเขาได้มีครอบครัว หรือได้เคลื่อนย้ายยังที่ต่างๆเมื่อมีโอกาส และจะมีคนอื่นเข้ามา...ซึ่งบางครั้งจำนวนของพวกเขา ก็จะลดลง และบางครั้งก็จะเพิ่มจำนวนมากขึ้น บางครั้งจะมีจำนวนสิบกว่าคนหรือน้อยกว่านั้น บางครั้งก็เพิ่มจำนวนเป็นยี่สิบ สามสิบ และมากกว่านั้น บางครั้งก็จะเพิ่มจำนวนมากถึงหกสิบ ถึงเจ็ดสิบคน” (Ibn Taimiyah 1995:11/41)

โดยรวมแล้ว จำนวนของชาวอัศศุฟพะฮะฮ์ทั้งหมด ตั้งแต่ที่ได้มีสถาบันแห่งนี้จนถึงการพิชิตนครมักกะฮ์ซึ่งเป็นช่วงสุดท้าย ซึ่งจำนวนของพวกเขาตกราวๆ สี่ร้อยกว่าคน ซึ่งท่าน Ibn Taimiyah ได้รายงานเกี่ยวกับจำนวนของชาวอัศศุฟพะฮะฮ์ที่ได้เข้ามาอาศัยยังสถานที่แห่งนี้ว่า มีจำนวนทั้งหมดสี่ร้อยกว่าคนในหมู่เศาะหาบะฮ์” (Majdi Fathi Saiyid,1990 : 21)

ท่าน al-Samhūdiy กล่าวว่า “Abū Nu‘iem ได้เขียนรายชื่อของพวกเขาในหนังสือ (อัล-ฮิลยะฮ์) ซึ่งจำนวนของพวกเขา นั้นมากกว่าหนึ่งร้อยคน”

แต่ในจำนวนของพวกเขาที่ท่าน Abū Nu‘iem ได้ตั้งชื่อพวกเขาว่า ชาวอัศศุฟพะฮะฮ์ นั้น ห้าสิบสองคนเท่านั้น ในจำนวนนั้นมีอยู่ห้าคนที่ท่านอบูญะฮ์มได้ปฏิเสธว่าพวกเขาไม่ได้อยู่ในกลุ่มชาวอัศศุฟพะฮะฮ์ ซึ่งท่านอบูญะฮ์ม คนเดียวที่ได้นำเสนอรายชื่อของชาวอัศศุฟพะฮะฮ์ที่เป็นที่รู้จัก และยอมรับให้กับพวกเรา โดยเขาได้คัดลอกจากหนังสือก่อนหน้านั้น แต่ไม่ได้บอกชื่อหนังสือไว้ ซึ่งคาดว่า หนังสือดังกล่าวคือหนังสือของท่าน อบูอับดุลรอฮ์มาน อัชชูลามีย์(ฮ.ศ.412) เกี่ยวกับ (Ahl al-Suffah)ชาวอัศศุฟพะฮะฮ์” (Akram Diya’ al-‘Umariy 1983:92)

จำนวนรายชื่อของชาวอัศศุฟพะสุที่ท่าน อนุญอัยมได้คัดมาดังรายชื่อต่อไปนี้

- 1.อนุสุร็อยเราะฮฺ (ซึ่งท่านได้กล่าวถึงตัวท่านเองว่า เป็น ชาวอัศศุฟพะสุ)
- 2.อนุซัร อัคฆิฟารีฮฺ(ซึ่งท่านได้กล่าวถึงตัวท่านเองว่า เป็น ชาวอัศศุฟพะสุ)
- 3.วาซึละห์ อิบน์ อัลอัศกออ
- 4.กัอัยซ อิบน์ เตาะฮฺพะสุ อัลกีฟารีฮฺ
- 5.กะอับ อิบน์ มาลิก อัลอันศอริฮฺ
- 6.สะอีด อิบน์ อามิร อิบน์ ฮาซิม อัลญุมะฮียะฮฺ
- 7.ซัลมาน อัลฟารีฮฺ
- 8.อัสมะฮฺ อิบน์ ฮารีสะฮฺ อิบน์ สะอีด อัลอัศละมีฮฺ
- 9.ฮันซอละฮฺ อิบน์ อบีอามิร อัลอันศอริฮฺ
- 10.ฮาซิม อิบน์ ฮัรมะละฮฺ
- 11.ฮารีซะฮฺ อิบน์ อันนุมาน อัลอันศอริฮฺ อันนาญารีฮฺ
- 12.หุซัยพะฮฺ อิบน์ อาซิด อาญู สุร็อยซะฮฺ อัลอันศอริฮฺ
- 13.หุซัยพะฮฺ อิบน์ อัลยะมาน
- 14.ญารียะฮฺ อิบน์ ญะมัล อิบน์ ชะบะฮฺ อิบน์ กอรตุ
- 15.ญอัยลฺ อิบน์ สุรอเกาะฮฺ อัลคุมะรีฮฺ
- 16.ญุรฮุด อิบน์ กุวัยลิด อัลอัศลามียะฮฺ
- 17.ริฟาอะฮฺ อาญู ลุบาบะฮฺ อัลอันศอริฮฺ
- 18.อับดุลเลาะห์ ชุลบานาญาดัยนุ
- 19.คูกัยนุ อิบน์ สะอีด อัลมุชะนีฮฺ
- 20.คุบัยบ อิบน์ ยะซาฟ อิบน์ อันบะฮฺ
- 21.คุรอัยม อิบน์ เอาส์ อัลตอฮียะฮฺ
- 22.คุรอัยม อิบน์ ฟาตัก อัลอะสะดีฮฺ
- 23.คุนัยศฺ อิบน์ หุซาพะฮฺ อัลสะห์มีฮฺ
- 24.คุบาบ อิบน์ อัลอะรอต
- 25.อัลหะกัม อิบน์ อุมัยรฺ อัลสะมาลีฮฺ
- 26.ฮัรมะละฮฺ อิบน์ อียาส หรืออีกชื่อคือ ฮัรมะละฮฺ อิบน์ อับดุลเลาะห์ อัลอันบารีฮฺ
- 27.ซัยคุ อิบน์ อัลคอตตอบ
- 28.อับดุลเลาะห์ อิบน์ มัสอูด
- 29.อัลญอฟาเวีย อัลเตาลีฮฺ

30. ฎอตสะห์ อิบน์ อัมรฺ อันนะฎอริยฺ
31. ซอฟวาน อิบน์ บัยฎาะฮฺ อัลฟิฮริยฺ
32. ซุฮัยบฺ อิบน์ ตินาน อัลรุมียฺ
33. ซัดคาค อิบน์ อุซัยคฺ
34. ซักรอน
35. อัลซาอิบ อิบน์ คอลาด
36. สาลิม อิบน์ อุมัษฺรฺ ซึ่งจากชนเอาศฺ
37. สาลิม อิบน์ อุบัยคฺ อัลอัฏญะอียฺ
38. สะฟีนะฮฺ เมลาทอานนบี ﷺ
39. สะติม เมลาฮา อิบน์ หุซัยฟะฮฺ
40. อาญู รอชีน
41. อัลอะฆอร อัลมุชะนียฺ
42. บิลาต อิบน์ รอบาฮฺ
43. อัลบารออฺ อิบน์ มาลิก อัลอันศอริยฺ
44. เซาบาน เมลาทานนบี ﷺ
45. ยาบิตอิบน์ วาคีอะห์ อัลอันศอริยฺ
46. สะกีฟ อิบน์ อัมรฺ อิบน์ ชะมีฎฺ อัลอะสะดียฺ
47. สะฮัด อิบน์ มาลิก อาญู สะฮัด อัลคุดริยฺ
48. อัลอิรบาฎฺ อิบน์ สารียะห์
49. ฆอรฟะฮฺ อัลอะสะดียฺ
50. อับดุลเราะห์มาน อิบน์ กิรตุ
51. อับบาด อิบน์ คอลิด อัลฆิฟารียฺ
52. อัลสมาอฺ อิบน์ ฮารีชะห์ อัลอัฏละมียฺ
53. อาวสุ อิบน์ อาวสุ อัลสะกอฟียฺ
54. มะซีร อิบน์ อัลคอซอเซาะห์
55. บาซีร อิบน์ อับดุลมุสซีร
56. ศักฟุน อิบน์ อัมรฺ อิบน์ ซามิต อัลอะสะดียฺ

³ (Akram Diyā' al-'Umarīy, 1983: 93-95)

3.5 ความเป็นอยู่ของชาวอศุฟพะฮุ

ชาวอศุฟพะฮุ จะใช้ชีวิตอย่างเรียบง่าย ซึ่งพวกเขาจะหมกมุ่นอยู่กับความรู้ การอิติกาฟในมัสญิดเพื่อทำอิบาดะฮุ และจะใช้ชีวิตอย่างสมถะ ซึ่งเมื่อพวกเขาอยู่คนเดียว ก็จะทำการละหมาด อ่านอัลกุรอาน และศึกษาเกี่ยวกับอายะฮุจากอัลกุรอาน และรำลึกถึงอัลลอฮุตลอดเวลา ซึ่งบางคนก็จะศึกษาเกี่ยวกับการเขียน จนครั้งหนึ่งพวกเขาได้มอบธนูให้กับอุบะฮะฮุ อิบน์ ซอมิต เพราะได้สอนพวกเขาเกี่ยวกับอัลกุรอาน และการเขียน(Akram Diya' al-'Umariy 1983:96)

ความเป็นอยู่ของชาวอศุฟพะฮุจะแตกต่างกันตามสภาพทางเศรษฐกิจของมะดีนะฮุ ซึ่งบางครั้งความเป็นอยู่ของพวกเขาก็ดีกว่าอีกช่วงหนึ่ง ซึ่งจะเป็นไปตามสภาพของเศรษฐกิจทั่วไปในนครมะดีนะฮุ เพราะฉะนั้น พวกเขาจะใช้ชีวิตอย่างลำเค็ญเมื่อสภาพทางเศรษฐกิจตกต่ำ และจะใช้ชีวิตดีขึ้นเมื่อสภาพทางเศรษฐกิจฟื้นตัว”(Sāleḥ Ahmad al-Shāmiy,1991:42)

การใช้ชีวิตที่เรียบง่ายของชาวอศุฟพะฮุ อันเนื่องมาจากที่พวกเขาได้ทอดทิ้งทรัพย์สินเงินทอง บ้านเกิดของพวกเขา เพราะเพื่อต้องการความโปรดปรานของอัลลอฮุ ﷺ ในบางครั้ง พวกเขาต้องอดทน อดยาก จนบางครั้งเสาะหาบะฮุบางท่านสงสัยว่าพวกเขานั้นเป็นคนบ้า ดังหะดีษรายงานมาว่า

((فضالة بن عبيد ، قال : كان رسول الله ﷺ إذا صلى بالناس يخر رجال من قامتهم في الصلاة من الخصاص ، وهم أصحاب الصفة ، حتى تقول الأعراب : هؤلاء مجانين ، فإذا صلى رسول الله ﷺ انصرف إليهم ، فقال : ((لو تعلمون ما لكم عند الله لأحببتم أن تزدادوا فاقة وحاجة)) قال فضالة : وأنا يومئذ مع رسول الله ﷺ))

(رواه الترمذي 2001:2542)

ความว่า “ท่านพะฎอละฮุ อิบน์ อุบัยคฺ ได้กล่าวว่า ครั้งหนึ่งท่านเราะฮุอัลลอฮุ ﷺ ได้นำละหมาด ได้มีผู้ชายบางคนงอลำตัวจากการยืมละหมาดอันเนื่องมาจากความหิว ซึ่งพวกเขาคือชาวอศุฟพะฮุ จนคนชนบทได้กล่าวว่า พวกนี้เป็นคนบ้า หลังจากที่ท่านนบี ﷺ ได้นำละหมาดเสร็จสิ้น ท่าน ﷺ จึงเดิน

เข้าไปหาพวกเขา และวณะว่า ถ้าพวกเขารู้ว่าฐานะของพวกเขา
อยู่ในระดับใด ณ ที่อัลลอฮ์ ﷻ พวกเขาจะเพิ่มความยากลำบาก
มากกว่านี้ .ท่านพะอูลละฮ์ ได้กล่าวว่า และในวันนั้นฉันอยู่
พร้อมกับท่านเราะฮ์ลุล ﷻ”

(บันทึกโดย al-Tirmidhiy 2001: 2542)

ชาวอัศศุฟพะฮ์มีเสื้อผ้าใช้แต่พอเพียง ซึ่งบางคนในหมู่พวกเขาไม่สามารถปกปิด
แม้แต่เอาเราะฮ์บางส่วนของร่างกาย ซึ่งมีหะดีษตอนหนึ่งได้รายงานว่

((عن أبي سعيد الخدري قال جلست في عصابة من ضعفاء

المهاجرين وإن بعضهم ليستتر ببعض من العرى (...))

(رواه أبو داود 2000 : 3668)

ความว่ “จากอบีสะอีด อัลคุดรีย ได้กล่าวว่า ฉันได้นั่งพร้อมกับ
ผู้ยากไร้จากมุฮาญีรีน ซึ่งบางคนในหมู่พวกเขาได้ซ่อนบังตัวเอง
ข้างหลังของหมู่คณะ อันเนื่องมาจากเอาเราะฮ์ที่ไม่ได้ปกปิด....”

(บันทึกโดย Abu Daud 2000 : 3668)

3.5.1.เสื้อผ้าและเครื่องนุ่งห่ม

ชาวอัศศุฟพะฮ์ไม่มีเสื้อผ้าที่สมบูรณ์ครบชุด พวกเขาจะเอาผ้าหรือผ้าคลุมมาผูกไว้
บริเวณคอ หรือไม่มีนุ่งผ้าถุง(โดยไม่มีชั้นบน) หรือผ้าอย่างเดีย บางคนปกปิดไม่ถึงครึ่งท่อนขา
และบางครั้งปกปิดไม่ถึงหัวเข่าเสียด้วยซ้ำ มีหนังสืออ้างอิงกล่าวว่ พวกเขาจะสวม (الحونكية) ซึ่ง
เป็นผ้าโพกหัวมาโพกเอาไว้ (Akram Diya' al-'Umariy 1983:97) จนในบางครั้งพวกเขารู้สึกละอาย
ที่จะให้คนอื่นเห็นเสื้อผ้าอาภรณ์ของพวกเขา เพราะว่เสื้อผ้าอาภรณ์ของพวกเขาไม่ได้ปกปิดอย่าง
สมบูรณ์

เสื้อผ้าของพวกเขาจะมีเพียงชุดเดียวเท่านั้น และจะไม่มีเสื้อผ้าส่วนบนสวมเลย ซึ่ง
พวกเขาต้องคอยระมัดระวังอยู่ตลอดเวลาเพื่อไม่ให้มองเห็นเอาเราะฮ์ของตนเอง ดังหะดีษที่ได้
รายงานโดยอบีสุร็อยเราะฮ์ ได้กล่าวว่า

((رأيت سبعين من أهل الصفة يصلون في ثوب فمنهم من يبلغ ركبتيه
ومنهم من هو أسفل من ذلك فإذا ركع أحدهم قبض عليه مخافة أن
تبدو عورته))
(رواه البيهقي 1994 : 3430)

ความว่า “ฉันได้เห็นชาวอัศศุฟพะฮะฮ์เจ็ดสิบคนได้ละหมาดและสวม
เสื้อชั้นเดียว หนึ่งในบรรดาพวกเขาจะใส่เสื้อเลยหัวเข่า แต่บางคนก็
จะต่ำลงมาอีก ซึ่งเวลาที่พวกเขาคุกหัวจะอู ก็จะไม่จับเสื้อไว้เพราะป้องกัน
ไม่ให้เห็นเอวของเขา”

(บันทึกโดย al-Baihaqiy 1994:3430)

หะดีษตอนหนึ่งได้อธิบายถึงเสื้อผ้าของชาวอัศศุฟพะฮะฮ์ ซึ่งรายงาน โดยอบิฮุร็อย
เราะฮิมี่ใจความว่า

((لقد رأيت سبعين مامنهم رجل عليه رداء إما إزار وإما كساء قد
ربطوا في أعناقهم فمنها ما يبلغ نصف الساقين ومنها ما يبلغ الكعبين
فيجمعه بيده كراهية أن ترى عورته))
(رواه البخاري 1998:442)

ความว่า “ ฉันได้เห็นคนเจ็ดสิบคน ซึ่งพวกเขานั้น ไม่ได้สวมเสื้อ แต่
จะสวมผ้าถุงหรือ ผ้าถุง ซึ่งได้ผูกไว้กับลำคอพวกเขา ซึ่งผ้าที่พวกเขา
สวมใสนั้น บ้างก็ถึงครึ่งท่อนขา และบ้างก็ถึงตาคุ่ม พวกเขาได้รวบผ้า
ไว้กับมือ เพื่อป้องกันไม่ให้เห็นเอวของพวกเขา”

(บันทึกโดย al-Bukhāriy 1998:442)

กล่าวโดยสังเขปแล้ว ชาวอัศศุฟพะฮะฮ์ จะมีเสื้อผ้าแต่พอเพียง ซึ่งไม่มีคนใดในหมู่
พวกเขาที่สวมเสื้อผ้าครบชุด เพราะโดยส่วนใหญ่แล้วพวกเขาจะสวมแต่ส่วนล่าง หรือผ้าถุงชั้นเดียว
เท่านั้น และเป็นผ้าที่พอที่จะปกปิดเอวบางส่วนเท่านั้น ซึ่งพวกเขาจะต้องคอยระวังอยู่
ตลอดเวลา เพื่อไม่ให้เห็นเอวที่อาจจะเปลือยออกมา

3.5.2 อาหารและเครื่องดื่ม

โดยปกติแล้ว ชาวอัสสุฟพะจะอยู่สภาพที่หิวโหยเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งจากรายงานของท่านอบีฮุร็อยเราะฮฺ ทำให้เราพอที่จะนึกภาพออกถึงความเป็นอยู่ของพวกเขา ซึ่งท่านได้กล่าวว่า

((والله الذى لا اله الا هو ان كنت لاعتمد بكبدي على الارض من الجوع وان كنت لأشد الحجر على بطني من الجوع ولقد قعدت يوما على طريقهم الذى يخرجون منه فمر بي أبو بكر رضى الله عنه فسألته عن آية من كتاب الله عز وجل ما سأله الا ليستتبعني فمر بي ولم يفعل ثم مر بي عمر فسألته عن آية من كتاب الله عز وجل ما سأله الا ليستتبعني فمر بي ولم يفعل ثم مر بي أبو القاسم صلى الله عليه وسلم فتبسم حين رأني وعرف ما في نفسي وما في وجهي ثم قال يا ابا هريرة فقلت لبيك يا رسول الله قال الحق ومضى فاتبعته فدخل فاستأذنت فأذن لي فدخلت فوجدت لنا في قدح فقال من اين هذا اللبن قالوا اهداه لك فلان أو فلانة قال يا ابا هريرة فقلت لبيك يا رسول الله قال الحق إلى اهل الصفة فادعهم لي ... قلت وما هذا اللبن في اهل الصفة كنت ارجو أن اصيب من هذا اللبن شربة اتقوى بها وانا الرسول فإذا جاؤا امرني ان اعطيهم وما عسى ان يبلغني من هذا اللبن ولم يكن من طاعة الله وطاعة رسوله بد ، فأتيتهم فدعوتهم فاقبلوا حتى استأذنونا فأذن لهم واخذوا مجالسهم من البيت فقال يا ابا هريرة فقلت لبيك يا رسول الله قال خذ فأعطهم فأخذت القدح فجعلت اعطيه الرجل فيشرب حتى يروى ثم يرد على القدح فاعطيه الاخر فيشرب حتى يروى ثم يرد على القدح حتى انتهيت إلى رسول الله صلى الله عليه وسلم وقد روى القوم كلهم فأخذ القدح فوضعه على يده ونظر إلى وتبسم وقال يا ابا هريرة فقلت لبيك يا رسول الله قال بقيت انا وانت قلت صدقت يا رسول الله قال اقعد فاشرب فقعدت فشربت فقال اشرب فشربت ثم قال اشرب فشربت فما زال يقول اشرب فأشرب حتى قلت لا والذي

بعثك بالحق ما احد له مسلكا قال فادن فأعطيته القدح فحمد الله

وسمى وشرب الفضلة ((

(رواه البخاري 1998: 6452)

ความว่า “ด้วยพระนามของอัลลอฮ์ ไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากพระองค์ ฉันได้อาหมือของฉันคว้าไว้กับพื้นดินเพราะความหิวโหย และฉันเคยนำก้อนหินมาผูกไว้กับหน้าท้องของฉันเพราะความหิวโหย และครั้งหนึ่งฉันได้ไปนั่งแถวถนนที่มีผู้คนเดินไปมา ฉันได้เห็นท่านอบีบักร์เดินมา ฉันจึงถามท่านเกี่ยวกับอายะฮฺหนึ่งจากอัลกุรอาน ฉันไม่ได้ถามท่านเว้นแต่เพื่อให้ท่านให้อาหารฉันกิน แต่ท่านก็เดินไป ต่อมาท่านอุมร์ก็เดินผ่านมา ฉันก็ได้ถามท่านเกี่ยวกับอายะฮฺหนึ่งจากอัลกุรอาน และฉันไม่ได้ถามท่านเว้นแต่เพื่อให้ท่านมอบอาหารให้ฉันกิน แต่ท่านก็เดินไป ต่อมาฉันได้เห็นท่านนบี ﷺ เดินผ่านมา และท่าน ﷺ ก็ยิ้มให้เมื่อเห็นฉัน เพราะท่านรอบรู้ว่าคุณต้องการอะไร ท่านจึงกล่าวว่า “โอ้อ่านอบาฮิรฺ ฉันจึงตอบไปว่า “ยินดีรับใช้โอ้อ่านศาสนทูตของอัลลอฮ์ ท่านกล่าวว่า ตามฉันมา ท่านก็เดินนำฉันจึงตามท่านไป เมื่อถึงบ้าน ท่านก็เดินเข้าไป ฉันจึงขออนุญาต ท่านก็อนุญาตให้ฉันเข้าไป (ในบ้านของท่าน) เมื่อฉันเดินเข้าไป พวกเราต่างก็เห็นนมเก็บไว้อยู่ในภาชนะ ท่านนบี ﷺ จึงถามว่า นมนี้ได้มาจากไหน พวกเขาตอบว่า มีคนได้มอบให้กับท่าน ท่านนบี ﷺ ท่านจึงบอกให้อาบูสุร็อยเราะฮฺไปเรียกชาวอัศศุฟฟะฮฺให้มาหาท่าน... ฉันคิดว่า นมนี้คงจะไม่พอดีกับชาวอัศศุฟฟะฮฺ (เพราะพวกเขามีจำนวนมาก) และฉันคิดว่ามันเป็นสิทธิของฉันที่จะดื่มสักหนึ่งครั้งเพื่อร่างกายจะได้มีกำลัง เมื่อชาวอัศศุฟฟะฮฺมาถึง ฉันเป็นคนมอบนมให้พวกเขาดื่ม และฉันคิดว่ามันคงไม่เหลือให้ฉันดื่มอีกแน่ ฉันจึงไปเรียกพวกเขา และให้พวกเขาเข้ามา ท่านนบี ﷺ จึงให้ฉันเป็นคนลำเลียงนมในภาชนะนั้นให้แก่พวกเขา ฉันจึงมอบให้พวกเขาดื่ม ทีละคนกระทั่งเขายิ้ม จนมาถึงท่านนบี ﷺ ท่านได้วางภาชนะที่ใส่นมมาวางไว้บนมือ และหันมายิ้มให้กับ

ฉัน และบอกว่า “โอ้อบาอิรุ ฉันรีบตอบไปว่า ยินดีรับใช้ โอ้อ ท่านศาสนทูตของอัลลอฮ์ ท่านนบี ตอบว่า มันยังคงเหลือไว้ สำหรับเจ้าและฉันสองคน ฉันถามด้วยความประหลาดใจว่า “มันเป็นความจริงหรือท่านศาสนทูตของอัลลอฮ์” ท่านนบี ﷺ ได้สั่งให้ฉันนั่ง และให้ฉันดื่มมนั้น ฉันจึงนั่งลงและดื่มมนั้น ท่านนบี ﷺ ก็ยังบอกว่า ดื่มน้ำอีก กระทั่งฉันอิ่มและไม่สามารถดื่ม มันเข้าไปอีก ฉันจึงตอบไปว่า ฉันไม่สามารถดื่มมันอีกแล้ว ท่านนบี ﷺ จึงบอกให้ฉันมอบภาชนะนมให้แก่ท่าน ท่านก็ได้ ขอบคุณอัลลอฮ์ และกล่าวบิสมิลลาฮ์ และดื่มส่วนที่เหลือ”

(บันทึกโดย al-Bukhariy 1998:6452)

3.5.2.1 อินทผลัม อาหารหลักของชาวอัศศุฟพะฮะฮ์ คือลูกอินทผลัม ซึ่งท่านนบี มุฮัมมัด ﷺ จะเดินแจกให้พวกเขาหนึ่งลิตรตรงต่อคนสองคนทุกวัน ในบางครั้งท่านนบี ﷺ ก็จะเชิญพวกเขามาที่บ้านของท่าน แต่ก็ไม่สามารถที่จะยกอาหารดีๆ ให้แก่พวกเขาได้ เพราะท่านนบี มุฮัมมัด ﷺ เองก็มิได้มีรายได้มากมาย บางครั้งท่านก็จะยกนมให้ และบางครั้งก็จะยกอินทผลัมดื่ม บางครั้งก็เป็นอินทผลัมกวน ซึ่งครั้งหนึ่งพวกเขาได้กินข้าวต้ม ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ขอภัยพวกเขาเมื่อไม่สามารถต้อนรับพวกเขาด้วยเมนูอาหารดีๆ ครั้งหนึ่งท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้ต้อนรับพวกเขาด้วยถาดที่บรรจุแป้งบด และท่านนบี ﷺ ได้กล่าวว่า “ฉันขอสาบานต่ออัลลอฮ์ว่า แท้จริงแล้วไม่มีอาหารเย็นในครอบครัวท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ เหมือนอย่างที่พวกเขาเห็น”

ท่านนบี ﷺ ได้สั่งใช้ให้สะหาบะฮ์ที่มีสวนต้นอินทผลัมได้นำผลอินทผลัมคนละหนึ่งทะลายมาแขวนไว้ที่มัสญิด เพื่อให้ชาวอัศศุฟพะฮะฮ์ได้รับประทานเป็นอาหาร ซึ่งท่านมุฮัมมัด อิบน์ มัสลามะฮ์ได้เห็นแขกที่อยู่ในมัสญิดเราะฮูล ﷺ ท่านจึงถามไปว่า ท่าน ﷺ มีความคิดเห็นอย่างไร ถ้าพวกเราช่วยกันนำพวกเขาไปยังบ้านของชาวอัศศุร และเราจัดให้มีผลอินทผลัมเสาะละหนึ่งทะลาย เพื่อสำรองไว้สำหรับผู้คนที่ได้เข้ามาพบท่านจากบรรดาพวกเขา(ชาวอัศศุฟพะฮะฮ์) ท่านนบี ﷺ ยอมรับในความคิดดังกล่าว หลังจากที่ท่านได้โค่นต้นอินทผลัมของท่าน ท่านก็ได้นำผลอินทผลัมหนึ่งทะลายมาแขวนไว้ระหว่างเสาของมัสญิด ทำให้ผู้คนอื่นๆต่างทยอยทำตามไปด้วย ซึ่งท่านมูอาซ อิบน์ อูษัยบะด จะเป็นผู้ที่จัดการในส่วนดังกล่าว โดยที่ท่านมูอาซได้ผูกเชือกระหว่างสองเสาของมัสญิด และได้แขวนผลอินทผลัมกับเชือก ซึ่งมีมากถึงยี่สิบทะลายและมากกว่านั้น”(Al-Samhūdiy 2001:196)

บางครั้งพวกเขาจะได้กินลูกอินทผลัมชั้นเลิศบ้าง เช่นลูกอินทผลัม *عجوة* ซึ่งเป็นลูกอินทผลัมที่สุดยอดที่สุดของมะดีนะฮ์ ดังหะดีษรายงานโดยอบีสุร็อยเราะฮ์

((كنت في الصفة فبعث النبي صلى الله عليه وسلم إلينا بتمر عجوة فسكب إلينا فكنا نقرن الاثنتين من الجوع فكنا إذ قرن أحدنا قال لأصحابه : إني قد قرنت فأقرنوا))

(رواه الحاكم 1990: 7232)

ความว่า “ฉันได้พักอยู่ ณ อัศศุฟฟะฮ์ ท่านนบี ﷺ ได้ฝากผลอินทผลัม (*عجوة*) แก่พวกเรา พวกเราต่างพากันรีบ และพากันกินควบสองผลในครั้งเดียวด้วยความหิว ซึ่งเมื่อคนใดในหมู่พวกเรา กินควบสองผล ก็จะบอกแก่คนข้างๆว่า “ฉันได้กินควบสองผล พวกเจ้าก็จงควบสองผลด้วย”

(บันทึกโดย al-Hākim 1990:7232)

3.5.2.2.เนืออย่าง ขนมอบัง

เนืออย่างถือเป็นเมนูอาหารมื้อหนึ่งสำหรับชาวอัศศุฟฟะฮ์ซึ่งพวกเขาจะได้ลิ้มรสมันเป็นบางครั้งบางคราวเท่านั้น ซึ่งครั้งหนึ่งที่พวกเขามาร้องเรียนท่านนบี ﷺ ที่พวกเขาได้อุดอาหารเป็นระยะเวลาาน ในช่วงนั้นท่านนบี ﷺ เองก็ไม่มีอาหารเพียงพอเพื่อที่จะเลี้ยงให้กับพวกเขา ท่านนบี ﷺ จึงดูเอาต่ออัลลอฮ์ ให้อัลลอฮ์ประทานอาหารให้กับพวกเขา ดังหะดีษวาสิละฮ์ อิบดุลอัลอัศกออได้กล่าวว่า

((حضر رمضان ونحن في أهل الصفة ، فصمنا فكنا إذا أفطرنا أتى كل رجل منا رجلا من أهل الصفة فأخذه فانطلق به فعشاه ، فأنت علينا ليلة لم يأتنا أحد ، فأصبحنا صياما ، ثم أتت علينا القائلة فلم يأتنا أحد ، فانطلقنا إلى رسول الله صلى الله عليه وسلم فأخبرناه بالذي كان من أمرنا ، فأرسل إلى كل امرأة من نسائه يسألها هل عندنا شيء ؟ فما بقيت منهن امرأة إلا أرسلت تقسم : ما أمسى في

بيتها ما يأكل ذو كبد ، فقال لهم رسول الله صلى الله عليه وسلم
 فاجتمعوا ، فدعا رسول الله صلى الله عليه وسلم ، وقال : « اللهم إني
 أسألك من فضلك ورحمتك ، فإنهما بيدك لا يملكهما أحد غيرك » ،
 فلم يكن إلا ومستأذن يستأذن فإذا بشاة مصلية ورغف ، فأمر بها
 رسول الله صلى الله عليه وسلم فوضعت بين أيدينا ، فأكلنا حتى
 شبعنا ، فقال لنا رسول الله صلى الله عليه وسلم : « إنا سألنا الله من
 فضله ورحمته ، فهذا فضله ، وقد ذخر لنا عنده رحمته))

(أبو نعيم 98:1995)

ความว่า “เดือนรอมฎอนมาถึงครั้งที่พวกเราอยู่ ณ อัสศุฟพะฮุ
 พวกเราต่างก็ถือศีลอด เมื่อถึงเวลาละศีลอดก็จะมีคนมารับพวก
 เราหนึ่งคนต่อหนึ่งท่านเพื่อไปละศีลอดพร้อมกับเขา แต่วันต่อมา
 ไม่มีใครมารับพวกเรา เราก้ถือศีลอดต่อ พอวันต่อมาก็ไม่มีคนมา
 รับพวกเราอีก พวกเราจึงเข้าไปพบท่านนบี ﷺ และได้ร้องเรียน
 เกี่ยวกับสิ่งที่ประสบกับพวกเรา ท่านนบี ﷺ จึงได้ส่งคนไปยัง
 ภรรยาของท่านเพื่อมีอาหารให้พวกเราบ้าง แต่ปรากฏว่า ภรรยา
 ของท่านนบี ﷺ ได้ส่งอาหารมาให้เราแต่เพียงพอที่จะประทัง
 ความหิวเท่านั้น ท่านนบี ﷺ จึงบอกให้พวกเรามารวมตัวกัน
 และท่านก็ได้ดูเอาต่ออัลลอฮ์ว่า โอ้อัลลอฮ์ ฉันขอวิงวอนต่อ
 พระองค์ด้วยความประเสริฐและความเมตตาของพระองค์
 แท้จริงแล้วไม่มีใครที่ครอบครองสิ่งสองอย่างนี้นอกจากพระองค์
 เจ้าเท่านั้น ในขณะที่นั้นก็มีคนมาเรียกและได้มอบแคะอย่าง และ
 ขนมปัง ท่านนบี ﷺ จึงสั่งให้เอามาตั้งไว้ต่อหน้าพวกเรา พวกเรา
 ต่างก็กินจนอิ่ม ท่านนบี ﷺ จึงกล่าวว่า “พวกเราได้ขอวิงวอน
 ต่ออัลลอฮ์ให้ประทานความประเสริฐและความเมตตาของพระองค์
 และนี่คือความประเสริฐและความเมตตาที่พระองค์ให้เก็บกักคุณ
 ไว้สำหรับพวกเรา”

(Abu Nu'iem 1995:98)

3.5.2.3 นม นมถือว่าเป็นอาหารอีกเมนูหนึ่งที่ชาวอัสซูฟพะฮุได้บริโภค ซึ่งหลายครั้งที่ท่านนบี ﷺ ได้เรียกพวกเขา และได้แจกให้พวกเขาได้ดื่มกัน ดังหะดีษรายงานโดยอบีสุร็อยเราะฮ์ ซึ่งท่านได้กล่าวว่า

((والله الذى لا اله الا هو ان كنت لا عتمد بكبدي على الارض من الجوع وان كنت لاشد الحجر على بطني من الجوع ولقد قعدت يوما على طريقهم الذى يخرجون فيه فمر بي ابو بكر فسألت على آية من كتاب الله تعالى ما سألته الا ليستبعنى فمر ولم يفعل ثم مر بي عمر فسألته عن آية من كتاب الله ما سألته الا ليستبعنى فمر ولم يفعل ثم مر بي ابو القاسم صلى الله عليه وسلم فتبسم حين رأني وعرف ما في نفسي وما في وجهي ثم قال يا ابا هريرة قلت لبيك يا رسول الله قال الحق ومضى فاتبعته فدخل واستأذنت فاذن لي فدخلت فوجد لبنا في قدح فقال من اين هذا اللبن قالوا اهداه لك فلان أو فلانة قال يا ابا هريرة قلت لبيك يا رسول الله قال الحق اهل الصفة فادعهم لي....))
(أخرجه البخاري 1998: 6452)

ความว่า “ด้วยพระนามของอัลลอฮ์ ไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากพระองค์ ฉันได้เอามือของฉันกำไว้กับพื้นดินเพราะความหิวโหย และฉันเคยนำก้อนหินมาผูกไว้กับหน้าท้องของฉันเพราะความหิวโหย และครั้งหนึ่งฉันได้ไปนั่งแถวถนนที่มีผู้คนเดินไปมา ฉันได้เห็นท่านอบีบักร์เดินมา ฉันจึงถามท่านเกี่ยวกับอายะฮ์หนึ่งจากอัลกุรอาน ฉันไม่ได้ถามท่านเว้นแต่เพื่อให้ท่านมอบอาหารให้ฉันกิน แต่ท่านก็เดินไป ต่อมาท่านอุมร์ก็เดินผ่านมา ฉันก็ได้ถามท่านเกี่ยวกับอายะฮ์หนึ่งจากอัลกุรอาน และฉันไม่ได้ถามท่านเว้นแต่เพื่อให้ท่านมอบอาหารให้ฉันกิน แต่ท่านก็เดินไป ต่อมาฉันได้เห็นท่านนบี ﷺ เดินผ่านมา และท่าน ﷺ ก็ยิ้มให้เมื่อเห็นฉัน เพราะท่านรอบรู้ว่าคุณต้องการอะไร ท่านจึงกล่าวว่า “โอ้ท่าน อบาฮิรฺ ฉันจึงตอบไปว่า “ยินดีรับใช้โอ้ท่านศาสนทูตของอัลลอฮ์ ท่านกล่าวว่า ตามฉันมา ท่านก็เดินนำฉันจึงตามท่านไป เมื่อถึงบ้าน ท่านก็เดินเข้าไป ฉันจึง

ขออนุญาต ท่านก็อนุญาตให้ฉันเข้าไป(ในบ้านของท่าน) เมื่อฉันเดินเข้าไป พวกเราต่างได้เห็นนมเก็บไว้อยู่ในภาชนะ ท่านนบี ﷺ จึงถามว่า นมนี้ได้มาจากไหน พวกเขาตอบว่า มีคนได้มอบให้กับท่าน ท่านนบี ﷺ จึงบอกให้อับดุลเราะฮ์ไปเรียกชาวอัศศุฟพะฮ์ให้มาหาท่าน....”

(บันทึกโดย al-Bukhāriy 1998: 6452)

3.5.2.4 ชะรีด (การนำขนมปังมาหั่นเป็นชิ้นแล้วนำไปใส่ในชุปเนื้อ หรือใส่ในนม)

ชะรีด ถือเป็นอีกเมนูหนึ่งที่ชาวอัศศุฟพะฮ์ได้ทานเป็นบางครั้งบางคราวเมื่อมีโอกาส ดังที่บันทึกโดยอับดุลฮะกัน จากสายรายงานของสุลัยม อิบน์ ฮัยยาน จากบิดาของท่าน ได้กล่าวว่า

((أنت علي ثلاثة أيام لم أطمع، فجئت إريد الصفة فجعلت أسقط، فجعل الصبيان يقولون: جن أبو هريرة حتى انتهت إلى الصفة، فوافيت رسول الله ﷺ أتني بقصعة من ثريد فدعا عليها أهل الصفة وهم يأكلون منها، فجعلت أطاول كي يدعوني حتى قاموا وليس في القصعة إلا شيء في نواحيها، فجمعه رسول الله ﷺ فصارت لقمة فوضعها على أصابعه فقال لي: قل بسم الله، فوالذي نفسي بيده، ما زلت أكل منه حتى شبعته "

(رواه ابن حبان 1993: 6533)

ความว่า “ครั้งหนึ่งฉันไม่ได้ทานข้าวถึงสามวัน ขณะที่ฉันกำลังจะเดินทางกลับที่อัศศุฟพะฮ์ ทำให้ฉันหกล้ม(เพราะความหิวโหย) ทำให้เด็กๆต่างกล่าวว่า อับดุลเราะฮ์เป็นบ้า จนฉันได้มาถึงยังบ้าน และท่านนบี ﷺ ก็ได้พาชะรีดหนึ่งถาด และได้เรียกชาวอัศศุฟพะฮ์ให้พวกเขาได้รับประทาน ฉันต้องพยายามเสนอหน้า เพื่อให้ท่านนบี ﷺ เรียกฉัน ต่อมาพวกเขาต่างก็ลุกขึ้น ก็ไม่หลงเหลืออะไรเลยเว้นแต่ขอบถาด ท่านนบี ﷺ จึงได้รวบรวมอาหารที่เหลือจนได้มาหนึ่งคำ และท่านจึงนำมาวางบนนิ้วมือของ

ท่าน ท่านจึงบอกว่า เจ้าจงอ่านบิสมิลลาฮฺ โอ้พระเจ้าผู้ซึ่งชีวิตฉัน
อยู่ในมือของพระองค์ ฉันได้กินมันจนฉันรู้สึกอิ่มในที่สุด”

(บันทึกโดย Ibn Hibbān 1993:6533)

3.5.2.5 ญะซีซะฮฺ(การบดแบ่ง ใส่น้ำแล้วนำไปต้ม) อีซะฮฺ(อินทผลัมกวน)

หะดีษบันทึกโดยมุอวีซะฮฺ อิบน์ อัลหะกัม ได้กล่าวว่

((... قال بينا أنا مع رسول الله صلى الله عليه وسلم في الصفة
فجعل يوجه الرجل من المهاجرين مع الرجل من الأنصار والرجلين
والثلاثة حتى بقيت في أربعة ورسول الله صلى الله عليه وسلم
خامسنا فقال لهم رسول الله صلى الله عليه وسلم انطلقوا بنا فلما
جئنا قال يا عائشة عشيئا فجاءت بجشيشة فأكلنا ثم قال يا عائشة
أطعمينا فجاءت بحيسة فأكلنا ثم قال يا عائشة اسقينا فجاءت
بجريعة من لبن فشربنا ثم قال يا عائشة اسقينا فجاءت بعس من ماء
فشربنا ثم قال من شاء منكم أن ينطلق إلى المسجد فلينطلق ومن
شاء منكم بات ههنا قال فقلنا بل ننطلق إلى المسجد....))
(أبو نعيم 1988 : 33/2)

ความว่า “ ท่านได้กล่าวว่ “ในขณะที่ฉันอยู่พร้อมกับท่านเราะฮฺลุล
ﷺ ณ อัศศุฟพะฮฺ ท่านเราะฮฺลุล ﷺ ได้จับคู่ระหว่างคนหนึ่งคนใน
จำนวนมุฮาญีรีนกับหนึ่งคนในจำนวนชาวอันศอรฺ สองคน และ
สามจนเหลือฉันเป็นคนสี่ รวมกับท่านเราะฮฺลุล ﷺ เป็นห้าคน ท่าน
เราะฮฺลุล ﷺ ได้กล่าวแก่พวกเขา พวกเขาจึงตามฉันมา เมื่อพวกเรา
มาถึง(บ้านของท่าน) ท่าน ﷺ จึงบอกให้ท่านหญิงอาอีซะฮฺเตรียม
อาหารให้พวกเรา ท่านหญิงอาอีซะฮฺจึงยก ญะซีซะฮฺ พวกเราต่าง
รับประทานกันจนเสร็จ ท่านเราะฮฺลุล ﷺ ให้ท่านหญิงอาอีซะฮฺยก
อาหารเพิ่มอีก ท่านหญิงอาอีซะฮฺจึงยก อีซะฮฺ(อินทผลัมกวน)ให้

⁴ ญะซีซะฮฺ คืออาหารที่ทำจากเมล็ดบดและนำมาต้ม ถ้าบดอย่างเคียวโดยไม่ได้ต้มจะเรียกว่า ญะซีซ

พวกเรา พวกเราจึงทานจนเสร็จ และเมื่อทานเสร็จ ท่านเราะฮูต رضي บอกให้ท่านหญิงอาอิชะฮ์ยกเครื่องดื่มน้ำ ท่านหญิงอาอิชะฮ์ จึงยกนมมาให้พวกเราดื่มน้ำ เมื่อดื่มน้ำเสร็จ ท่านเราะฮูต رضي จึงบอกให้นางยกน้ำ นางจึงยกน้ำมาให้พวกเราดื่มน้ำ เมื่อพวกเราดื่มน้ำเสร็จ ท่านเราะฮูต رضي จึงกล่าวแก่พวกเราว่า ใครในหมู่พวกเราต้องการกลับไปก็ให้กลับไปพักที่มัสญิด และใครในหมู่พวกเราที่ประสงค์จะนอนที่นี่ก็ให้นอนได้ พวกเราตอบว่า “พวกเราจะกลับไปนอนที่มัสญิด...”

(Abū Nu'aim 1988 :33/2)

บางครั้งชาวฮัจญ์จะรู้สึกจะได้กินอาหารที่อร่อย เมื่อพวกเขาถูกเชิญจากคนที่ร่ำรวยในบรรดาเศาะหาบะฮ์ แต่หลายครั้งที่พวกเขาไม่สามารถที่จะทดแทนความหิวโหยของพวกเขาได้ บางครั้งทำให้พวกเขาต้องงอเข่าลงในเวลาละหมาดเพราะความหิวโหย จนมีคนอาหรับจากชนบทท่านหนึ่งคิดว่าพวกเขาเป็นคนบ้า (Akram al-'Umariy 1983:98-99)

3.6. แนวคิดต่างๆที่มีต่อชาวฮัจญ์

3.6.1 แนวคิดที่อ้างว่าชาวฮัจญ์มาจาก ชาวฮัจญ์

สำหรับแนวคิดที่อ้างว่าชาวฮัจญ์มีต้นกำเนิดมาจากชาวฮัจญ์สมัยนั้น رضي และมีความเกี่ยวข้องกัน ซึ่งแนวคิดดังกล่าวนี้เป็นแนวคิดที่คลาดเคลื่อน

Ibn al-Jauziy ได้กล่าวว่า “การพาดพิงชาวฮัจญ์ว่ามาจากชาวฮัจญ์สมัยนั้นถือว่าเป็นผิดพลาด เพราะถ้าไม่เช่นนั้นแล้ว จะต้องมาจาก (صُغْي) (Ibn al-Jauziy 1985:162)

ท่าน Ibn Taimiyah ได้กล่าวว่า “ใครที่พูดว่า ชาวฮัจญ์มีต้นกำเนิดมาจากชาวฮัจญ์ผิดพลาด เพราะถ้าไม่เช่นนั้นแล้ว เราจะบอกว่า (صُغْي)

ดังนั้นมีนักวิชาการหลายท่านได้ตอบโต้ข้ออ้างดังกล่าว ด้วยหลักฐาน สามประเด็น คือ ประเด็นที่หนึ่ง : การพาดพิงชาวฮัจญ์ว่ามาจากชาวฮัจญ์สมัยนั้น ถือว่าผิด เพราะถ้าอย่างนั้นแล้ว ต้องเรียกพวกเขาว่า (صُغْي) (الصوفية) (ไม่ใช่)

ประเด็นที่สอง : ชาวฮัจญ์มีจำนวนไม่แน่นอน บางครั้งก็จะเพิ่มขึ้น และบางครั้งก็จะลดจำนวนลง บางคนในหมู่พวกเขา เมื่อได้มาซึ่งทรัพย์สินและบ้านพักก็จะออกจาก

สถานที่แห่งนี้ และไม่ได้เจาะจงเฉพาะชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง แต่พวกเขานั้นเป็นคนหลากหลายกลุ่มที่มารวมตัวกัน

Dr.Sabir ได้กล่าวว่า “เป็นชัดเจนว่า เป้าหมายของชาวซูฟีและผู้ตามพวกเขา ที่ได้อ้างว่า ผันการเรียกของ (تصوف) เป็นคำที่มาจาก(صفة المسجد) เพื่อที่จะสร้างความสัมพันธ์กับช่วงแรกของประวัติศาสตร์ก่อน และเพื่อสร้างความสัมพันธ์กับสมัยของท่านนบี ﷺ และพวกเขาคิดว่า ท่านนบี ﷺ ได้ยอมรับแนวทางของพวกเขาในเรื่องของความดี การปลีก การปล่อยวาง และการมอบหมายการงานต่ออัลลอฮ์ที่พวกเขาคิด ซึ่งมันเป็นสิ่งที่ยอมรับไม่ได้สำหรับคนที่มีสติปัญญาดี และได้ทำการศึกษาอัลกุรอานและซุนนะฮ์ของท่านนบี ﷺ และได้ศึกษาประวัติของสะลัฟ” (Isma‘il ‘Abdullah al-Iskandāriy,1995 :16)

3.6.2 แนวคิดที่อ้างว่า ชาวอัสศุฟะฮ์ไม่ได้ทำอะไรนอกจากขอบริจาค และขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น

แนวคิดดังกล่าวนี้สามารถตอบได้หลายประเด็นด้วยกัน คือ

ประเด็นแรก คือ ผู้ยากไร้ในบรรดาชาวอัสศุฟะฮ์นั้น พวกเขาจะหารายได้ ทุกวิถีทางเมื่อมีโอกาส แต่ไม่ทำให้พวกเขานั้นทอดทิ้งสิ่งที่จำเป็นกว่าการเครพักดีต่ออัลลอฮ์ (อิบาดะฮ์) หรือสิ่งที่นำมาซึ่งความโปรดปรานจากอัลลอฮ์

ประเด็นที่สอง คือ พวกเขาจะไม่ไปเดินขอรทานหรือไปขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น แต่ท่านนบี ﷺ เองเป็นฝ่ายส่งตัวแทนเพื่อนำสิ่งของที่ท่าน ﷺ มีไปมอบแก่พวกเขา โดยส่วนใหญ่แล้ว คนพวกนี้มีความจำเป็นจริงๆ แต่เขาไม่สามารถที่จะทำงานเพื่อหารายได้ด้วยตนเองได้

ประเด็นที่สาม คือ ชาวอัสศุฟะฮ์ และคนอื่นๆ(ในบรรดาเศาะหาบะฮ์) ไม่ใช่คนที่จมปลักอยู่กับการขอบริจาคเป็นหลัก โดยที่ไม่ได้พยายามทำอะไรเลย

ประเด็นที่สี่ คือ ท่าน อิบнулญะฮิซ ได้กล่าวว่า “ และคนพวกนี้(ชาวอัสศุฟะฮ์) แท้จริงแล้วเขาได้อาศัยพักในมัสญิดด้วยเพราะเหตุจำเป็น และพวกเขารับบริจาคเพราะเหตุจำเป็น ซึ่งภายหลังที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้เปิดประตูแห่งชัยชนะให้กับมุสลิมแล้ว พวกเขาก็ได้ออกจากสถานที่ดังกล่าว...”

3.6.3 แนวคิดที่ว่า ท่านนบี ﷺ ได้มาขออนุญาตต่อชาวอัสศุฟะฮ์

มีคนเคยถามท่าน อิบนุค็อยมียะหฺว่า ครั้งหนึ่ง ท่านนบี ﷺ ได้เดินมายังที่พักของชาวอัสศุฟะฮ์ และขออนุญาตจากพวกเขา ซึ่งจากบทคำถามและคำตอบดังนี้

คำถาม : ครั้งหนึ่งท่านนบี ﷺ ได้เดินมายังประตูบ้านของชาวอัศศุฟฟะฮะ และได้ออกอนุญาตเข้าไป พวกเขาถามว่า “นั่นใคร” ท่านนบี ﷺ ตอบไปว่า “ฉัน คือมุฮัมมัด” พวกเขาบอกว่า “ไม่มีสถานที่สำหรับเขา สำหรับคนที่กล่าวว่า “ฉัน” ท่านนบี ﷺ ก็กลับไป ต่อมาท่าน ﷺ ก็ได้มาขออนุญาตอีกครั้งหนึ่ง และได้ตอบไปว่า “ฉันคือมุฮัมมัดมัสกิน(ผู้ยากไร้)” พวกเขาจึงอนุญาตให้ท่าน ﷺ เข้าไป ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวนี้ เราสามารถพูดถึงได้หรือไม่ หรือว่ามันเป็นสิ่งที่จะนำมาซึ่ง กุฟร

ท่าน Ibn Taimiyah (1995) ได้ตอบไปว่า “คำพูดดังกล่าวนี้เป็นคำพูดที่โกหกอันมหาศาลต่อท่านนบี ﷺ และต่อชาวอัศศุฟฟะฮะ เพราะแท้จริงแล้ว ชาวอัศศุฟฟะฮะ ไม่มีประตูให้ออกอนุญาตด้วยซ้ำ เพราะสถานที่อัศศุฟฟะฮะนั้น อยู่ทางทิศเหนือของมัสญิด เป็นที่พักของคนที่ไม่มีความดีในบรรดาคนมูฮัมมิด และผู้ที่อาศัย ณ ที่นี้ไม่ได้มาจากชนใดคนหนึ่งเฉพาะ แต่จะผัดเปลี่ยนกันอยู่ตลอดเวลา เมื่อกลุ่มหนึ่งมา อีกกลุ่มก็จะออกไป และชาวอัศศุฟฟะฮะ ไม่ใช่หมู่คนในบรรดาเศาะหาบะฮ์ชั้นยอด แต่พวกเขาคือหมู่คนในกลุ่มเศาะหาบะฮ์ และไม่มีเศาะหาบะฮ์คนใดที่ไม่มีเกียรติกับท่านนบี ﷺ และใครที่ปฏิบัติอย่างทีกล่าวมาข้างต้นนี้ ถือว่า กุฟร และใครที่ยึดถือศรัทธาเยี่ยงนี้ต่อท่านนบี ﷺ ก็ถือว่า กุฟรเช่นกัน เขาจะต้องกลับตัว หรือถ้าไม่กลับตัวก็ต้องถูกประหาร”

3.6.4 แนวคิดที่กล่าวว่า อัลลอฮ์ ﷻ ได้บอกความลับแก่ชาวอัศศุฟฟะฮะ ซึ่งเป็นวะหฺยที่พระองค์ได้ประทานให้กับท่านนบี ﷺ ในช่วงเช้าของการมิลอฺรอญญ์ โดยไม่ได้บอกไว้กับท่านนบี ﷺ และสำหรับอัลลอฮ์นั้นมีผู้ที่ถูกคัดสรรค้เฉพาะ ซึ่งพวกเขามีความสัมพันธ์กับอัลลอฮ์นอกเหนือจากแนวทางของท่านนบี ﷺ ซึ่งคนที่ได้รู้เรื่องโกหก(อุปโลกน์)นี้ขึ้นมา เขาคงไม่รู้จักรการโกหก เพราะเนื่องจากสถานที่อัศศุฟฟะฮะเกิดขึ้นที่มะดีนะฮ์ และการมิลอฺรอญญ์เกิดขึ้นที่มักกะฮ์ ด้วยหลักฐานจากอัลกุรอานและอัศสุนนะฮ์และการเห็นพ้องของปวงปราชญ์ ซึ่งเป็นสิ่งที่ทราบกันดีในหมู่ผู้รู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ว่า ชาวอัศศุฟฟะฮะนั้นพวกเขาก็เสมือนคนทั่วไปกับท่านนบี ﷺ ซึ่ง ไม่มีคนใดในหมู่เศาะหาบะฮ์ที่มีแนวทางอื่นในการสัมพันธ์กับอัลลอฮ์นอกจากการเคารพท่านนบี ﷺ เท่านั้น”

ท่าน Ibn Taimiyah (1995) ได้กล่าวว่า “และใครที่กล่าวว่าพวกเขา(ชาวอัศศุฟฟะฮะ) รับรู้เกี่ยวกับวะหฺยที่อัลลอฮ์ประทานแก่ท่านนบี ﷺ ในวันมิลอฺรอญญ์นั้นถือว่าเป็นการกุเรื่องโกหก และคนที่กุเรื่องนี้จะถูกสาปแช่ง”

3.6.5.แนวคิดที่กล่าวว่า ชาวอัศศุฟฟะฮะไม่ได้เข้าร่วมการญิฮาดในหนทางของอัลลอฮ์พร้อมกับท่านนบี ﷺ ซึ่งถือว่าเป็นแนวคิดที่ผิดพลาดอย่างใหญ่หลวง ซึ่งท่าน Ibn Taimiyah (1995) ได้กล่าวว่า “สำหรับคนที่อ้างว่าชาวอัศศุฟฟะฮะไม่ได้เข้าร่วมการญิฮาด ถือเป็นคำอ้างที่ปลอดความรู้

และทางนำ เพราะชาวอัศศุฟพะฮะฮุเป็นกลุ่มคนส่วนใหญ่จะเข้าร่วมการญิฮาด ซึ่งอายะฮ์จากอัลกุรอาน ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของพวกเขา

﴿لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ يَبْتَغُونَ فَضْلًا
مِّنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا وَيَنْصُرُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ﴾⁽⁸⁾
(الحشر: 8)

ความว่า “(สิ่งที่ยึดมาได้จากพวกเขาฮะฮุค) เป็นของบรรดาผู้อพยพที่
ขัดสน ซึ่งถูกขับไล่ออกจากบ้านเกิดเมืองนอนของพวกเขาและ
ทอดทิ้งทรัพย์สินของพวกเขาเพื่อแสวงหาความโปรดปราน
จากอัลลอฮ์ และความยินดีของพระองค์ และช่วยเหลืออัลลอฮ์
และเราะฮ์ฮุคของพระองค์ คนเหล่านั้นพวกเขาคือผู้สัตย์จริง”

(อัล-หัจร :8)

และพระองค์อัลลอฮ์ ﷻ ทรงตรัสเกี่ยวกับคุณลักษณะของพวกเขาอีกอายะฮ์หนึ่งว่า

﴿لِلْفُقَرَاءِ الَّذِينَ أُحْصِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا يَسْتَطِيعُونَ ضَرْبًا فِي
الْأَرْضِ يَحْسَبُهُمُ الْجَاهِلُ أَغْنِيَاءَ مِنَ التَّعْفُفِ تَعْرِفُهُمْ بِسِيمَاهُمْ لَا يَسْأَلُونَ
النَّاسَ الْكَافًا وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ قَاتِلَ اللَّهُ بِهِ عَلَيْهِمْ﴾⁽²⁷³⁾
(البقرة: 273)

ความว่า “เป็นสิทธิสำหรับผู้ถูกจำกัดตัวเองในทางของอัลลอฮ์
พวกเขาไม่สามารถที่จะจาริกไปในแผ่นดิน ผู้โง่เขลาคิดว่า พวกเขา
เป็นคนรวย (ทั้งๆที่พวกเขาอยากไร้ข้ง แต่) เนื่องด้วยความ
สังวรณัตน (พวกเขาไม่ยอมขอใครกิน) เข้ารู้จักพวกเขาได้ด้วย
เครื่องหมายแห่งพวกเขา คือพวกเขาจะไม่พริ้วพิไรขอจากมนุษย์
และการดีอันใด ที่พวกเขาบริจาคันัน อัลลอฮ์ทรงรอบรู้ในสิ่งนั้น
อย่างแน่นอน”

(อัลบะเกาะเราะฮ์:273)

พวกเขา(ชาวอัศศุฟพะฮะ)เคยถูกสังหารในเหตุการณ์ (بِرمعونه) วันเดียวถึงเจ็ดสิบคน ทำให้ท่านนบี ﷺ รู้สึกเศร้าสลด และได้อ่านกุนุดถึงหนึ่งเดือน คุณาอุปสรรคต่อผู้ที่สังหารพวกเขา และท่าน ﷺ ได้กล่าวแก่พวกเขาว่า ด้วยพวกเขาทำให้ห่างไกลจากสิ่งเลวร้าย และรักษาชายแดน และพวกเขาจะเป็นผู้คนแรกที่พบ(الحوض)...” (Ibn Taimiyah 1995 : 11/72-80)

3.4.6 แนวคิดที่กล่าวว่า ชาวอัศศุฟพะฮะมีความประเสริฐเหนือกว่าสิบคนที่ได้รับข่าวดีว่าได้เข้าสวรรค์และคนอื่นๆ ซึ่งเป็นแนวคิดที่ผิดพลาดอย่างใหญ่หลวง

ท่าน Ibn Taimiyah (1995) ได้ตอบไปว่า “ส่วนเรื่องการยกระดับความประเสริฐของชาวอัศศุฟพะฮะเหนือกว่าสิบคนที่ได้รับแจ้งข่าวดีว่าได้เข้าสวรรค์นั้น ถือเป็นแนวคิดที่ผิดพลาดและหลงผิด เพราะคนที่ประเสริฐที่สุดในประชาชาตินี้ที่รองลงมาจากท่านนบี ﷺ คือท่านอบูบักร์ ท่านอุมร์ ซึ่งจากสายรายงานหลายสายจากท่านอาลี อิบน์ อบี ภุอลิบ ทั้งที่เป็นเมากุฟ และมัรฟูอ์ และจากหลักฐานในอัลกุรอานและอัสสุนนะฮะ และการเห็นพ้องระหว่างปราชญ์และผู้นำทางความรู้ และผู้นำทางซุนนะฮะ, หลังจากทั้งสองท่านคือ ท่านอูษมานและท่านอาลี และบรรดานักชุรอทั้งหลาย เช่นท่าน ตอลฮะห์ ท่านซุบัยรฺ ท่านสะอูด ท่านอับดุลเราะห์มาน อิบน์ เอาวฟ , ซึ่งพวกเขาทั้งหลายจะเข้าร่วมกับท่านอาบูอับบะฮะ อิบน์ญุรรอฮ์ ที่รู้จักในนามผู้รักษาอามานะฮะฮ์ของอุมมะฮ์ และท่านสะอีด อิบน์ ซัยด์ เป็นหนึ่งในสิบคนที่ได้ข่าวแจ้งว่าได้เข้าสวรรค์ ซึ่งพระองค์อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสไว้ว่า

﴿لَا يَسْتَوِي مِنْكُمْ مَنْ أَنْفَقَ مِنْ قَبْلِ الْفَتْحِ وَقَتْلٍ أُولَٰئِكَ أَعْظَمُ دَرَجَةً مِنَ الَّذِينَ

أَنْفَقُوا مِنْ بَعْدٍ وَقَتَلُوا وَلَا وَعَدَ اللَّهُ الْحَسَنَ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١٠﴾

(الحديد: 10)

ความว่า “ในหมู่พวกเจ้านั้นมีผู้บริจาคและได้ต่อสู้ (ในทางของอัลลอฮ์) ก่อนการพิชิต (นครมักกะฮะ) ชนเหล่านั้นย่อมมีฐานะสูงกว่าบรรดาผู้บริจาคและต่อสู้ (ในทางของอัลลอฮ์) หลังการพิชิต (นคร มักกะฮะ) และอัลลอฮ์ทรงสัญญาความดีงาม (สวนสวรรค์) แก่ทั้งสองฝ่าย และอัลลอฮ์นั้นทรงรอบรู้อย่างละเอียดในสิ่งที่พวกเขากระทำ”

(อัลหะดีด : 10)

3.4.7 มีแนวคิดที่พวกเขาชาวอศุฟพะสุ จะรวมตัวกันเพื่อฟังการอ่านกลอน และพวกเขาจะเดินร่ำตามทำนอง

ท่าน Ibn Taimiyah (1995) ได้ตอบไปว่า “สำหรับการจับร้องและตอบรับการจับร้อง หรือเป็นการรวมตัวกันเพื่อฟังบทกลอนร็อบบานียะฮฺ... เป็นสิ่งที่ไม่มีความจำเป็นที่ใครคนหนึ่งจะทำอย่างนั้น ไม่ใช่ในหมู่ชาวอศุฟพะสุ และไม่ใช่ในหมู่คนอื่นๆ และไม่ใช่ในหมู่ตาบิอิน และแม้แต่ตามศตวรรษแรกที่ท่านนบี ﷺ ได้กล่าวว่า “ศตวรรษที่ประเสริฐที่สุดคือสมัยศตวรรษของฉัน และคนต่อไปหลังจากฉัน แล้วคนต่อไปหลังจากนั้น ซึ่งไม่มีใครคนใดที่รวมตัวกันเพื่อกระทำสิ่งดังกล่าว ไม่มีแม้ในแถวอิญาซ แถวซาม แถวเยเมน แถวอิรัก แถวอิยิปต์ แถวคูรอซาน และแถวมักริบ

การรวมตัวของพวกเขา คือการรวมตัวเพื่อสดับฟังอัลกุรอาน ซึ่งเป็นสิ่งที่ความจำเป็นในหมู่ชาวอศุฟพะสุ และคนอื่นๆ ได้กระทำ ซึ่งประชาชาติของมุฮัมมัด ﷺ เวลาารวมตัวกันก็จะเชิญคนหนึ่งมาเพื่ออ่าน และคนอื่นๆ ก็จะสดับฟัง มีหะดีษได้บอกไว้ว่า ท่านนบี ﷺ ได้เดินไปพบชาวอศุฟพะสุ และได้เห็นคนหนึ่งกำลังอ่านอัลกุรอาน ท่านนบี ﷺ ก็ได้เข้าไปนั่งพร้อมกับพวกเขา”(Isma‘il ‘Abdullah al-Iskandariy 1995: 31)